

12te Aarg.

1881.

22de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsdien.

15de Oktober — 19de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsdjen, Drawer 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mands Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

N. S. Hassel har et fuldstændigt Oplag af gode Grocerivarer, fra norsk Lærstik til fransk Syltetøj. Godt Udvalg af Stentsi, Glasvarer og Lamper — Cigarer, Tobak og Piber — Colonialvarer, Specier, preserveret Frugt og Fisk, Fedevarer, Fiskevarer og Trævarer, samt Mel og Kreaturfoder; Alt til Dagens billigste Priser.

Decorah, Iowa.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugnotterne som Galeislaver. — Japaneserne. — Den gamle Ihepotte. — Brev til Cayard fra en tyrkisk Rabi. — Sofrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggesang. — Gustav Vasas Historie. — Prinds Louis Napoleon falder. — Møllen og Bakkene. — Jordflodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Majimer. — Rimbreve fra navnkundige Mænd. — Insekternes Musflestyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

N. Thronsdjen,

Dr. 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

12te Aarg.

15de Oktober 1881.

19de Hefte.

Familien Hellbringen.

En Fortælling af Eugenia von Mizlaff.

Rittende Kapitel.

Afsteden.

Paa Slottet Hellbringen var Vinteren gaaet meget stille hen. Fru von Hellbringen var meget lidende. Hildegard var næsten bestandig fængslet til hendes Bærelse og Præsidenten i en nedtrykt Sindsstemning. Han saavne sin Yndlingsdatter, Mathilde, overalt, og Tabet af Gerhard blev derfor saa meget mere føleligt for ham. Om Rudolf talte han næsten aldrig; i hans Hjerte var der en sagte Stemme, der sagde ham, at han havde bedømt ham for haardt, men hans Forstand slog altid disse Tanker bort igjen. Af Naturen var han ikke anlagt for et selfabeligt Liv og fordybede sig nu formelig i Ensomheden, der dog kun bragte mørke Tanker. Hildegard søgte at gjøre sit Bedste for at udfylde sin Plads; al den Tid, som hun havde tilovers fra sin Moder, ofrede hun Faderen. Det var ikke uden Vængstelse, hun havde paataget sig dette, men hun gjorde det med en god Villie, og naar hun blev tung om Hjertet, saa søgte hun i Ydmyghed Trost, hvor hun aldrig forgjæves bankede paa.

Efterhaanden begyndte hendes Fader at overdrage hende de Forretninger, som Mathilde tidligere havde besørget for ham,

og sjønt hun naturligtvis ikke kunde udføre dem saa hurtigt og godt som denne og i Begyndelsen ikke altid gjorde ham tilpas, saa overvandt hun lidt efter lidt Vanskelighederne ved Flid og Laalmodighed og kom ham derved nærmere end før. Kun om sit Troesliv kunde hun ikke beslutte sig til at tale med ham. Af og til, naar han sad i Modersens Bærelse og syntes mere end almindelig nedtrykt, saa at selv hendes kjærlige Ord, som jo havde mest Indflydelse paa ham, ikke gjorde Indtryk, søgte hun vel at fæste et Ord ind, men han lagde ikke synderlig Mærke dertil, og hun bebrejdede sig, at hun havde gjort det saa daarlign.

Præsten besøgte ham meget ofte, og da hørte hun dem vel undertiden tale om Religionen, men de stemte sjelden overens i deres Meninger.

Mathildes og Rudolfs Breve vare Hovedbegivenhederne og gav Stof til lange Samtaler, Tvivl og Forhaabninger. Da Mathilde skrev saa muntert, troede hendes Forældre, især hendes Fader, at hun var tilfreds med sin Skjæbne. Hildegard, der kendte bedre til hendes foregaaende Kamp, havde mindre sangvinske Tanker herom.

Det var hovedsagelig hende, der førte

Korrespondencen med Rudolf, og det var hende til stor Glæde.

For ogsaa paa sin Side at gjøre Noget for Missionen, havde hun stiftet en Forening, hvor der blev arbeidet nyttige Gjenstande til dette Niemed. Det havde ikke faldt hende vanskeligt at finde Deltagere; thi Rudolfs Beslutning havde vaakt Deltagelse for hans Sag, og hun havde endogsaa faaet Præsten overtalt til undertiden at læse høit for dem ved deres Sammenkomster. Han valgte just ikke altid Bøger efter hendes Smag, fordi mest Noget, der var for høit for hans Tilhørere, men hun var dog glad ved at have faaet ham til at gjøre det, især da han lidt efter lidt virkelig begyndte at interessere sig for dette Foretagende. Moderen gif hende ogsaa tilhaande med Raad og Daad, og disse Arbejdstimer vare for dem begge som Solstien i de lange Vinterdage.

Hendes Tanker vare ogsaa hos Rudolf, hvis Indvielse skulde foregaa om Høsten. Hans Forberedelse havde været kortere, end det fra først af havde været bestemt, og han frøgtede saaledes for, at han ikke mere kunde komme til Hellsdringen; men man kunde læse gjennem Linjerne, at han havde et svagt Haab om, at hans Familie i det Sted skulde komme til denne Høitidelighed. Derksom Præsidenten havde trængt mere ind paa ham med sin Indbydelse, saa havde det nok været muligt, at han var kommet; men denne mente, at det tilkom hans Nevo at gjøre det første Skridt, og gav det Paaskud for sin Rone, at han ikke vilde indbyde Rudolf, fordi man ventede Besøg af Mathilde. Fru von Hellsdringen fandt ogsaa, at det var bedst, at disse ikke traf sammen, men søgte at overtale sin Mand til at rejse til Indvielsen og tage Hildegard med sig.

„Jeg kan det jo ikke,“ sagde hun til denne, „hvormegent jeg end onsker at se

Rudolf endnu engang i dette Liv; jeg er bange for, at Afskeden vil angribe mig formeget. Men vi maa gjøre Alt for at faa Fader til at rejse; dersom han ikke gjør det, vil han angre det senerehen, og du maa rejse med.“

Skjønt Hildegard nødig forlod sin Moder, saa bankede dog hendes Hjerte ved Udsigten til denne Rejse. Den Tanke, at Rudolf ellers vilde komme til at drage maaske for bestandig ud i det Fjerne uden saameget som en hjærlig Hilsen overvandt denne Gang alle Betæneligheder. Præsidenten vilde vel endnu ikke vide Noget af denne Rejse og vilde ikke høre paa deres Overtalelser. Saalænge Mathilde var der, blev der heller ikke talt videre derom. Hun var desuden det Midtpunkt, hvorom Foreldrenes og Søsterens Tanker bevægede sig i denne Tid. Glæden over at se dem igjen, havde forjaget alle forstyrrende Tanker hos hende, hun saa blomstrende ud, var utvungen munter, og syntes at staa i et godt Forhold til sin Mand. Denne var i sit allerbedste Lune, og Dagen gif meget behageligt hen. Mathilde havde engang spurgt sin Søster efter Rudolf og hvoret megen Deltagelse for hans Virksomhed, men ellers blev han ikke nævnt. Det forekom hendes Familie, som om hun talte endnu mindre om sine Følelser end før, — for Moderen var det maaske et Bevis paa, at maaske ikke Alt var saa godt, som det lod til. Ved Afskeden kunde hun dog ei beherske sig, men viste, at den faldt hende tung, og den Tomhed, som var blevet i Hellsdringen ved hendes Giftermaal, føltes paany smerteligt af Beboerne.

Maaske var det dette, der pludselig bevægede hendes Fader til at forandre sin Beslutning og alligevel bivaane Rudolfs Indvielse, eller ogsaa havde hans blidere Følelser i Stilhed seiret. Dagen før

Høitideligheden opfordrede han Hildegard til at reise med ham; hun gjorde sig hurtigt færdig, og efterat have reist Nat og Dag, kom de kun nogle faa Timer før den fastsatte Tid til sit Bestemmelsessted.

Præsidenten strev nogle Linjer til Missionsforstanderen, hvorpaa der blev dem anvist to Pladse i det affpærrede Rum, som omgav Alteret. Salen var allerede ganske fuld, og det var kun med Noie, de bandede sig Bei derhen, og ikke uden at drage Manges Dine hen paa sig.

Præsidentens aristokratiske Skikkelse, hans alvorlige, ædle Træk, Hildegards bevægede Ansigt, hendes Ynde og desuden den Omstændighed, at de vensynligt vare Fremmede, vakte Opmærksomhed. Endelig havde de naaet sine Pladse, og først her kom Hildegard ret til Bestindelse. Omkring hende sad Paarørende af de fem unge Menneſter, der skulde indvies, Medlemmer af Kommitteen og mange Præster. Hun saa endnu Fintet til Rudolf; men han vidste, at de vare komne?

En gammel Geistlig, der havde Plads ved Siden af dem, gjorde en ung Embedsbroder paa sin anden Side opmærksom paa Fader og Datter og spurgte denne, om han vidste, hvem de vare. Denne, der hidindtil havde siddet i dybe Tanker, saa op, — en let Rødme gik over hans blege Ansigt tilligemed et Udtryk af glad Overraskelse.

„Det er Præsident von Helledringen,“ svarede han, „og sandsynligvis hans Datter. Altsaa er han dog kommet! Hvor det glæder mig for Beaufort!“

„Beaufort? Det er jo Madnet paa den interessante unge Missionær, der gjør saa megen Opſigt ved sine Talegaver?“

„Ja vel!“ Den Tiltalte gav sig neppe Tid til at give dette korte Svar; han havde reist sig og gik med hurtigt Strid

hen til Præsidenten. Denne bemærkede ham, og en dyb Bevægelse greb ham; Hildegard saa til sin Forundring, at hendes Fader blev bleg. Forſkrækket vilde hun netop til at spørge ham, hvad det var, da den unge Præst allerede stod foran dem.

„Jeg ved ikke,“ begyndte denne, „om jeg har den Ære at blive gjenkjendt af Dem, Hr. Præsident.“

„Jo,“ svarede denne og rakte ham Haanden. Han var ei istand til at sige mere.

Men Hildegard vidste nu, hvem det var; — denne Mand's Ydre, hendes Faders Bevægelse sagde hende, at det var Præsten Raumann, og da denne bad Præsidenten om at forestille ham, sagde hun, idet hun gav ham Haanden:

„Jeg maa da vel kjende Dem, De er Præsten Raumann.“

„Og jeg kunde heller ikke tage feil af Dem,“ svarede han. „De minder saa meget om Deres salige Broder.“

Hildegard var saa bevæget, at hun neppe kunde svare, Erindringen om Gerhard traadte saa stærkt frem for hende, som om hun saa ham lyslevende, det var, som de to sidste Aar vare ganske udslettede. Hendes Fader saa hjærligt paa hende.

„Ja, hun ligner sin Broder meget,“ svarede han. Der fulgte et dybt Suk, — derpaa pegede han paa en tom Stol ved Siden af sig og indbød Præsten til at tage Plads der.

„Det glæder mig meget at se Dem her,“ tilfoiede han.

„Og jeg glæder mig af ganske Hjerter over at finde Dem, Hr. Præsident, i denne Sal, og det af en dobbelt Grund. Beaufort har ønsket saa inderligt at se Dem endnu engang før sin Afreise, og havde opgivet alt Haab om, at De vilde komme. Har han allerede erfaret Deres Ankomst?“

„Jeg tror det neppe; vi ere først komne for to Timer siden, og jeg har ikke ladet ham vide Noget derom.“

„Han skal holde Afskedsprædiken; — da han har ualmindelige Talegaver, har dette vist trukket flere Tilhørere, end der ellers vilde være kommet. Interessen for Missionen er jo desværre endnu meget liden.“

„Naar det blot ikke forstyrrer ham at se os saa pludseligt!“ udbrod Hildegard, hvis Hjerte slog uroligt ved den Tanke at høre sin Pleiebroder prædike og maaste være Aarsag til, at han blev adspredt.

Raumann smilede.

„Dersom jeg kjender Beaufort ret“, sagde han, „saa vil Synet af hans Familie, som han har længtes efter, snarere varme og begeistre ham end adspredde hans Tanker. Hans hele Sjæl er oplyst af hans Kald, og dertil har Gud givet ham en Beltaalighed saa glimrende, som man sjelden finder den. Han forstaaer at iflæde sine skjønne Tanker i skjønne og dog simple Ord, og der har altid fulgt dem en særegen Betsignelse, da han Intet søger for sig selv, men kun sin Herres Vre. Alle Missionsvenner have store Forhaabninger til ham.“

Vistnok var det meget behageligt for Præsidenten, at høre sin Næve blive saaledes rost og hans Gaver anerkjendt, men den Tanke kom bestandig tilbage og forbitrede det: Hvorfor kunde han ikke vindes for Fædrelandet! Hvilken udmærket Statsmand han havde kunnet blive, om han ikke havde ladet sig lede ind i en falsk Retning af sine Lidenskaber og havde fulgt sit eget Hoved! Men den naturlige Kjærlighed til hans Næve og Pleiesøn var dog atter vaagnet stærkere og mildnede idag Sorgen over hans forseilede Løbebane.

Han blev nu afbrudt i sine Tanker. De fem unge Mennesker, der skulde blive

indviede, traadte ind og toge Plads paa de forreste Stole; Rudolf var den sidste af dem. Hans interessante Ydre, de ædle Træk, den høie floge Pande over de mørke, talende Dine, trak uvilkaarligt Alles Blikke paa ham; men han lagde ikke Mærke dertil, hans Sjæl var langt borte fra den forsamlede Mængde, og at de, der stode ham nærmest, var mellem dem, vidste han ikke og saa det heller ikke nu.

Hildegard derimod var saa rørt ved Synet af ham, at Taarerne trillede hende ned ad Kinderne, og hun havde Møie med at skjæle Ordene i den Salme, der netop blev istemt. Hendes Fader var det maaste ikke mindre, det forekom ham næsten, som om han nu igjen maatte give en Søn, som han ikke havde anerkjendt efter Fortjeneste, fra sig; en Følelse lig den, som han havde haft over Gerhard. Han søgte saa meget som muligt at overvinde den. Med stor Opmærksomhed fulgte han Missionsforstanderens Prædiken og en anden Geistligs Afskedsbilsen, indtil, efter gjentagen Salmesang, Rudolf stod op og tog Ordet. Han havde valgt til Læsning 2 Kor. 5, 14, 15: „Thi Kristi Kjærlighed tvinger os, idet vi domme saaledes, at dersom En er død for Alle, da ere de Alle døde; og han døde for Alle, at de, som leve, skulle ikke fremdeles leve sig selv, men ham, som er død og opstanden for dem.“

Denne vidunderlige Kristi Kjærlighed udgjorde Indholdet af hans Prædiken, denne Kjærlighed, som er den Kraft, hvorved Mennesket, naar det er revet ud af sit egentjærlige Liv, bliver et Guds Barn, hvorfra ogsaa alt sandt Arbejde i hans Rige fremgaar, deriblandt Arbejdet i Missions-Tjenesten. Rudolfs smukke, bløde og dog ilangfulde Organ sænglede allerede i og for sig Tilhørerne, men endnu mere den dybe Overbevisning, hvormed han talte, og Sandheden i hans

egen Følelse. Som et levende Bevis paa, hvorledes Kristi Kjærlighed trænger ind i Hjertet og forvandler det, fremstillede han St. Paulus, som har skrevet disse Ord, og som var den første Hedninge-Missionær. Denne Kjærlighed, der er udstøbt i vore Hjerter ved den Heligaand, som er givet os, gjorde pludselig ham, de Kristnes Forsølgere, til en Tilhænger af den forhaandede Jesus af Nazareth, lod ham ikke agte hverken paa Slag og Baand eller Rod og en forsmædelig Død, naar han blot kunde tjene Herren. Vel havde han allerede tidligere søgt at tjene Gud ved strengt at opfylde hans Lov, men da Herrens Kjærlighed havde ført og fundet ham paa Veien til Damaskus med den alvorlige og dog milde Bebreidelse: „Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?“ da erkjendte han pludselig sin Udygtighed til at blive retfærdiggjort ved sig selv, han erkjendte, hvor syndesfuld han var, uagtet sin tilsyneladende Dyd, hvorledes han, uagtet han mente at tjene Gud, havde foragtet ham; han omvendte sig og blev et nyt Menneske i Kristo. Da blev hans Had forvandelt til Kjærlighed, hans Egenretfærdighed — til at søge Herrens Ære; hans Lyst blev at bære Korset efter ham, at blive ham lig, selv om det ogsaa var gjennem bitre Lidelser.

„Og saaledes søger denne Kristi Kjærlighed endnu stedse Synderne, sine forvildede Faar,“ vedblev Rudolf i dyb Bevægelse. „Lade de sig ikke kalde ved de milde Ord i denne kjærlige Stemme, saa kalder han dem alvorligt ved Trængsler, indtil han har bragt dem til Bevidsthed om deres egen Afmagt og deres Synder, og da tænder han i deres Sjæle Kjærlighedens Gnister, der ikke slukkes, før det er fæstet, hvad han har bestemt fra først af. Visselig ere Guds Veie med hvert enkelt Menneske meget forskellige,

men dog føres vi hver Dag ved at døde bort eget Kjød ved Bod og Tro ind i Kristi Liv og Død. Gjennem Glæde og Smerte, gennem Tvivl og Mørke fører den gode Hyrde os forunderligt og hemmelighedsfuldt for at vise de dyretjøbte Sjæle, at han ikke glemmer dem, at de ikke skulle gaa fortabt, at deres Modstand kun maa blive brudt, for at de kunne erkjende den Kjærlighed, som har forhvervet dem Saligheden. Midt i den dybeste Smerte kommer undertiden Erkjendelsen af denne Kjærlighed med pludselig Styrke ind i Hjertet og forvandler ved Guds Ord Mørket derinde til jalig Glæde. Den største Herlighed er Kristi Kors, der er givet os til Visdom, til Retfærdighed, til Helliggjørelse og til Freløsning, ved hvilket Løspengene for al vor Skyld er betalt. Den, for hvem dette Kors's Hemmelighed er bleven aabenbaret, han anser det for den højeste Ære, for den eneste sande Lykke at tjene ham, der har taget det paa sig for os, og at høre sit eget Kors efter ham. Naar det kommer saa langt, at man tør sige med St. Paulus: „Ikke jeg lever, men Kristus lever i mig,“ da tie alle jordiske Ønsker og Hensyn — og kun den ene Længsel bliver tilbage: At følge efter ham, at elske ham mere og mere, der elskede os først. Men Troen kan ikke hvile, den maa altid bringe Offer, fordi den har sin Rod i Kristi Dødsdød, den maa frembringe gode Gjerninger, ligesom Blomsten bærer Frugt. Men den har ogsaa den guddommelige Betsignelse over sig, og denne erstatter Mennesket Alt, hvad det maa forlade af jordiske Goder, selv om det er Hjemmet, og Alt, hvad der har været det dyrebart her i Verden —“

I dette Dieblis, da Rudolf med glødende Begeistring talte om sin Herre, mødte hans Die pludselig Dødsens.

Denne fulgte ham med spændt Opmærksomhed og med Blikket ufremvendt fæstet paa ham. En flygtig Blegthed gik over Rudolfs Ansigt — han vidste ikke, at Præsidenten var der; det bevægede ham dybt at aflægge den første offentlige Betskjendelse af sin Tro for ham. Der blev en kort Pause. Hildegards Hjerte slog næsten hørligt, men Rudolf fattede sig hurtigt. Dette var ham netop et Bevis paa Herrens Kjærlighed, hvorom han nylig havde talt. Havde det ikke været hans kæreste Ønske, hans inderlige Bøn, at se sin Dnkel ved sin Jndvielse, og at kunne faa vidne for ham? I dag havde han med bedrøvet Hjerte opgivet det, og nu havde Herren dog opfyldt hans Bøn. En Glædesstrøm opklarede hans Ansigt, og han begyndte paanyt, først med sagte, bevæget Stemme, men snart lød den atter fast og klangfuldt til Forsamlingen. — Han stildrede Sjæleerfaringen af sit eget og sine Nærmestes Liv, det greb Præsidenten i hans Hjertes Dyb, undertiden havde vel lignende Tanker faret igennem ham, men han havde ikke før kunnet drage den Trøst af Troen, som nu blev vist ham. Rudolf beftrev Tilstanden i en Sjæl, der tror at have fundet fuld Tilfredsstillelse i sig selv, indtil en tung Sorg moder den, da driver den som et Skib, der har tabt sit Anker, om paa de stormende Bølger, der true med at sluges den. — Men paa disse Bølger vandrer En, som den vel ikke kjender, men som dog er hos den, som holder Stormen og Bølgen i sin Haand, naar den blot ikke vil vende sig bort fra ham, der med hjærlige Ord tilraaber den: „Frygt ikke, jeg er hos dig — om Noget tørster, han kommer til mig og drikke.“

Og derpaa afmalede han Billedet af denne Frelser med glødende Farver, han, hvis Ord et Barn kan fatte, og dog in-

gen Forstandigs Forstand kan udtyde, ligesaa hans forjættede og af Engle forkyndte Fødsel indtil hans Død og Opstandelse, hvorved alle de, der tro paa ham, ikke skal dø evindeligt. Til sidst kom han tilbage til sit eget Kald, hvorledes ogsaa Kristi Kjærlighed havde draget ham og hans Medbrødre og ikke ladet dem i No, for de lovede at træde i hans Tjeneste, hvorledes denne Kjærlighed var hans Stav og hans Støtte, naar han gik ud fra sit Fædreland til det Land, som Herren vilde vise ham. Han bad den forsamlede Menighed, som Lemmer paa Kristi Regeme, at bede for dem, at de skulde blive rette Sandhedsvidner.“

Derefter fulgte Missionærenes Jndvielse, en Bøn af Forstanderen, hvorpaa Festen sluttede med Afhyngelsen af Salmen: „Jeg gaar til fjerne Lande.“

Præsidenten og Hildegard fandt Rudolf i Sakristiet. Han var omgivet af flere Herrer, der trykkede hans Haand, talte anerkjendende om hans Prædiken, og spurgte ham om hans Bestemmelse. Han svarede roligt og saa meget bleg ud, men det var den klare Blegthed, som kommer af en dyb, bevæget Følelse og alvorligt aandeligt Arbejde, ikke Tegn paa manglende Sundhed; hans Dine lystede med sin fulde Styrke. Da han saa Præsidenten komme, gik han ham imøde. Denne rakte ham Haanden og saa et Nieblik alvorligt paa ham; da, som om hans Følelse pludselig overvældede ham, sagde han med sagte Stemme:

„Gud være med dig og velsigne dig!“

Rudolf var for bevæget til at kunne svare, Stemmen svigtede ham.

„Du kan dog vel tilbringe denne Aften sammen med os?“

„Ja, kjære Dnkel, dersom du ønsker det.“

Præsidenten indbød ligeledes Præsten Raumann, og gik nu i Forveien med ham, medens Rudolf endnu veglede

nogle Ord med sine Medbrødre og derpaa sluttede sig til Hildegard, som havde ventet paa ham. Hans Ansigt havde et Udtryk af klar Ro og stille Fred — saaledes som hun endnu aldrig havde seet hos ham — et ganske andet Udtryk end i fordums Dage!

„Nu er det sidste Ønske opfyldt,“ sagde han, „som jeg troede at maatte tage med i det nye Liv som en Skygge fra mit gamle. Herrens Naade har ogsaa adspredt den og indgivet din Fader at komme hid for derved at vise mig, at han har tilgivet mig.“

„Ja, Moder og jeg var ogsaa meget taknemmelige derfor,“ svarede Hildegard. „Han havde vist heller ikke Ro paa sig — han maatte se dig endnu engang. Det er en stor Glæde. „Men,“ tilføiede hun vemodigt; thi Tanken om den nære Afsted laa hende tungt paa Hjertet — „vil det da slet ikke falde dig tungt at forlade dit Fædreland, Rudolf?“

„Hjemve, men især Længsel efter Eders Kjærlighed, min lille Søster,“ svarede han meget venligt, „vil vel ofte følge mig paa min ensomme Vandring, men nu drives jeg med Magt videre ind i mit Kald. Vel har jeg jo altid havt Længsel efter et virksomt, bevæget Liv, men nu er den bleven endnu stærkere; thi den driver mig nu til at bruge alle mine Kræfter i Herrens Tjeneste, saalænge han under mig Livet. Er det ikke herligt at turde vidne for ham, der led og døde for at forhverve os Saligheden?“

„Jo, tilvisse er det det herligste Kald! — Men for den, der reiser bort og især til en saadan Gjærning, er det lettere at stilles, end for den, der maa blive uvirksom tilbage.“

„Det er lettere; dog ligger den rette Birken i de Kristnes Liv ikke altid i den ydre Gjærning. Ved at være stille, taale, vente i Taalmodighed, vinder Sjælen

ofte mere end ved udvortes Arbeide, der kan adspredde den fra det ene Nødvendige.“

„Du har Ret, Rudolf,“ sagde Hildegard efter en Pause, „det er vanskeligt at holde ud, og den vanskeligste Veie er for detmeste den gavnligste. Hvor ofte griber jeg mig ikke i at blive utaalmodig, skjønt jeg ikke har noget tungt Kors at bære! Det er ikke let at faa Freidighed til at oplive Moder i hendes Lidelser og Faders Tungtindighed; jeg føler en Tomhed, en Uformuenhed, der gjør mig usikkert dertil. Maaſte har du allerede selv gjort den Erfaring, at i saadanne Tider er det, som Bønnen manglede sin Kraft, og det falder os vanskeligt at bede.“

„Ja,“ svarede Rudolf alvorligt; „for enhver Sjæl kommer der tørre Tider, da man vandrer som i en Ørken, hvor Solen truer med at forbrænde os, og Livets Kilde synes utilstrækkelig. Det er, for at den kan blive overbevist om, at den intet Godt har i sig selv, om den end ikke er sig nogen særdeles Synd bevidst. Dit Liv, min kjære, lille Søster, er jo tilshneladende hengaaet saa stille og rent, at du maaſte neppe vilde have beholdt Bevidstheden om din Forløsningstrang og Syndenød, dersom der ei var bleven sendt dig en saadan Tørhed. Og hvorledes kunde du da elſte din Frelser, saaledes som han vil blive elſtet?“

Hildegard fik uvilkaarligt Taarer i Øinene. „Saaledes maa det vel være,“ sagde hun sagte. — „det er jo altsammen Naade, enten den kommer til os som Glæde eller som Sorg. Man vænger altid mere ved Stabningen end ved Staberens og vil ikke slippe sin Egenkjærlighed. Naar jeg ret betænker det, saa er det Ulyst til det Liv, jeg er sat til at føre, der sængsler min Sjæl til Jorden, saa at den ikke kan hæve sig til Himmelen; og dog har den kun alle Slags Trængsler deraf; thi det er ikke blot den daglige Byrde,

men ogsaa alle gamle Sorger, som jeg troede overbundne, der da vaagne op igjen."

„Se," svarede Rudolf, — „lad det være sagt for dit indre Liv, hvad Herren har sagt for mit ydre; jeg skal forlade mit Hjem, mine Venner, og mit Fædreland. Ligesom den svage Ranke altid trænger til en kraftig Stamme at støtte sig til, saaledes har dit bløde Sind hidindtil søgt et stærkere for at støtte sig til det. Men ingen menneskelig Støtte tilfredsstillede dig fuldstændig, derfor har du tidlig søgt Herren og klamret dig fast til ham. Da du blev stærk ved ham, har han taget dine menneskelige Støtter fra dig, den ene efter den anden, for at du ene og alene skulde holde dig til ham, der raaber til dig: „Min Naade er dig nok; thi min Kraft fuldkommes i Skrøbelighed.“"

„Jeg talfer dig, Rudolf," svarede hun dybt bevæget, idet hun rakte ham Haanden, — „det var det Ord, som jeg behøvede. Herren siger jo ved Profeten: „Jeg vil forbinde det Sønderbrudte og styrke det Søgne.“"

Han beholdt hendes Haand i sin og bøiede sig hjærtligt ned til hende. „Dg forblive vi ikke inderligt forenede uagtet al Afstillelse, vi, som ere Børn af et jordisk Hjem, og nu begge maa gaa hver sin Vej, men vi ville engang samles igjen i et fælles Hjem, hvor der hverken er Afstillelse eller Taarer, eller Smerte mer. Gerhard er gaaet forud for os, har banet Veien derhen, idetmindste for mig; — vi drage efter ham, førte af samme Kjærlighed, som han nu bestuer.“

Hildegard kunde ikke svare, — hun var stærkt bevæget; men Bemod var ikke længer den fremherskende Følelse, en Kuelse om himmelsk Glæde og Taknemmelighed mod Herren vandt Overhaand. Var det ikke ogsaa en vidunderlig Førelse,

et Bevis paa Guds Kjærlighed, at Han havde vendt Rudolfs Hjerte til hende, saa at han, der før stod hende saa fjern, nu, efterat hun havde tabt Gerhard, var bleven hende en sand Broder, af hvem hun kunde faa Trost og Belærelse? — Skulde denne guddommelige Kjærlighed, som hun saa ofte havde havt Beviser paa saavel i det Smaa som i det Store, da ikke kunne erstatte hende Alt? — Jo, ganske vist! — Hun havde nu atter fundet den faste Grund, hvori hun kunde kaste Anker.

„Vore ydre Omgivelser," vedblev Rudolf, da hun taug, „se vistnok ganske forskellige ud; mit tilkommende Hjem er ganske uligt mit gamle. Dog lader der sig ogsaa her finde Foreningspunkter. Jeg vil soie til vort Valgprog: „Gjennem Korsjet til Huset" eller til Kronen, og vil henvise dig til et Symbol derpaa paa Himlen, naar det viser sig for dig, da lad vort Begyndelses- og Endepunkt: Den guddommelige Kjærlighed — i Særdeleshed være dig nær. Uagtet det staar paa Himlen, kan du ikke se det nu, det er, ligesom naar Skilsmisfens Bemod stjuler Gjenshynets Lykke for Hjertet; men om Joraaret kan du se det, naar du i Slutningen af Marts betragter Stjernebillederne, da glimrer i Østen den klare Stjerne Gemma, som hører til den nordlige Krones Billede. Dg jeg, som da for længe siden har passeret den sydlige Linje, ser næsten til samme Tid Korsjets Stjernebillede paa den sydlige Horisont. Kors og Krone lyse over os, som i vore Hjerter — i Tegnene paa vort Forbund ere vi ogsaa udbortes forenede.“

„Det er en smuk Tante," sagde Hildegard alvorligt, — „dette Syn vil sjænkke mig mangen Trost, især da det ikke kan stilles fra den sande, himmelske Trost.“ De taug begge, og kort efter vare de

ved Gæstgivergaarden, hvor Præsidenten og Raumann ventede dem. Der var tændt Fild i Kaminen, thi Hostastenen var fjelligere; Aftensbordet var dækket. Præsidenten begyndte at tale om forskellige Ting, forat ikke Stemningen skulde blive trykkende, og spurgte Rudolf om hans Rejse. Hans Bestemmelse var Syd-Afrika, Turen gik altsaa til Kap.

„Det er virkelig interessant,“ sagde Præsidenten; „derjom jeg var ung, skulde jeg gjerne gjøre en saadan Rejse.“

„Hvister du, Rudolf,“ faldt Hildegard ind, „at det for var dit høieste Ønske at lære de tropiske Lande at kjende.“

„Ja,“ svarede han tantefuld, „men hvor ganske anderledes dette Ønske bliver opfyldt, end jeg dengang tænkte.“

„Det er vidunderligt,“ tog Raumann til Orde, „at Herren ofte spør det saaledes, at det, man i tidligere Aar onskede varmest, gaar i Opfyldelse senere i Livet, naar det ikke mer er saa stærkt et Ønske. Jeg har ved denne Erfaring aldrig nok kunnet beundre den naadige Guds Trofasthed, der ikke glemmer noget Hjertes Begjæring, men opfylder den, naar hans Tid kommer, naar han har frigjort det fra Alt, hvad der havde kunnet blive skadeligt for det. Den jordiske Længsel maa affjøles, naar den er saa brændende, Egenviljen maa brydes, det Intetsigende i selv det bedste, vi eie paa Jorden, maa føles, da først opfylder han saadanne Ønsker.“

Præsidenten tænkte ved sig selv: „De fleste berettigede Ønsker pleie dog at blive opfyldte. Var det da urigtigt af mig at haabe, at min Søn og min Pleiesøn skulde blive min Alderdoms Stolthed og Glæde? Da dog kan dette Haab aldrig mer blive opfyldt!“ Men han taug, han vilde ikke gaa irette med sin Gud og søgte at tænke paa andre Ting. „Bed du,“ spurgte han Rudolf,

„at der er en almindelig Begeistring for Missionen i Hellsdringen? Hildegard har sat igjennem, at der hjer Søndag Aften samles en stor Kreds af Arbeiderster i Anledning af Missionsagen.“

„Men hvorledes har du kunnet gjøre det, lille Hilda?“ spurgte Rudolf.

„Jeg tror, at dit Exempel har virket paa dem,“ svarede hun spogende.

„Jeg kan dog slet ikke erindre, at jeg for var Gjenstand for den almindelige Kjærlighed i Hellsdringen.“

„Om du ikke har været det, saa er du blevet det,“ sagde hun smilende, „Folkene, især Fruentimmerne, finde det saa smukt og rørende, at du opgiver din høie Stand, som de siige, og reiser til Hedsningerne. Præsten er især grebet deraf, skjønt han ikke vil tilstaa det, han staar nu i Spidsen for dine Tilhængere, Jomfru Dore er den Nærmeste efter ham.“

„Tag dig blot i Agt, Hildegard, at du ikke overdriver,“ svarede Rudolf muntert, „naar Alt kommer til Alt, er den hele Jver for min Sag kun udgaaet fra det Ønske at behage dig.“

„Eller ogsaa har hun smittet alle de Dorige med sin Begeistring,“ tilspøiede Præsidenten. „I ethvert Fald har det lagt Beslag paa en stor Del af hendes Virksomhed.“

„Det er min største Glæde, Fader.“

„Ja, du har ikke ret mange Glæder, mit stakkels Barn, og det maa ofte være stille og trist for dig hjemme,“ sagde hendes Fader hjerteligt, idet der gik et forgyndigt Udtryk over hans Ansigt. „Det bliver mere og mere stille og tomt i Hellsdringen, den Ene efter den Anden forlader os.“

Rudolf saa op paa sin Døkel, han sølte Bebreidelse i disse Ord. Han havde givet meget til at kunne lette den Sky, at kunne se en Straale af den gud-

dommelige Raade bryde igjennem den og adsprede den.

Hvor denne Mand, hvis faste Sind, hvis rolige, klare Blik før synes ham saa ubøieligt, var bleven nedbrudt i sit Indre, om han ogsaa var blevet sig selv temmelig lig i det Ydre. Hvorledes var han selv kommen til den Raade, at være trængt igjennem fra Sorgen til Freden, medens den anden endnu stedse vandrede sin Livsvei uden at smage den guddommelige Trosts Sødhed. Hans Hjerte brændte i ham af Kængsel efter at finde et Ord, ved hvilket hans Onkel, som han elskede og ærede saa høit, kunde bringes dertil, men deres Forhold var endnu saa usikkert efter den Spænding, der nylig havde været mellem dem; han kunde intet finde. Raumann anede noget af hans Tanker, skjønt han kun tilbøielig kjendte Rudolfs Forhold til hans Onkel, men da han var erfaren i andres Sjæleliv, opfattede han hurtig Situationen og tog Ordet:

„Der ligger en dyb og guddommelig Tanke i de Salmens Ord, som kalder Jorden en mørk Dal,“ sagde han. „Vi vandre jo stedse, som omgivne af natlige Skygger, der skjule Udsigten til det visse, herlige Maal for os og ofte vise endog de nærmeste Gjenstande i et falskt Lys. Jo ældre man bliver, jo mørkere synes Veien, ligesom Skyggerne blive længere imod Aftenen, naar Morgenens og Middagens Solstraaler ikke længer varme og oplive os. Men det ser kun saaledes ud, — det er kun Skygger, — det er et Mørke, som bliver hævet, naar Morgenstjernen, den evige Morgenstjerne, bryder igjennem det, og hans Dag oprinder. Først naar Solen fordeler Taagen, som indhyller Dalen, erkjænde vi dens Skønhed; saaledes ville vi i det evige Lys se de Skygger forsvinde, som leirede sig om os paa vor jordiske Bane, vi ville erkjænde,

at Guds Kjærlighed har beredt os Veien, og at hans Engle stode beskyttende ved vor Side. Af Naturen følge vi saa gjerne Lygtemændene, der løfte os paa tilskyndende skjønne og magelige Veie, men som i Virkeligheden trække os hen til Sumpen, som vi synke ned i, saasnart vi betræde den skuffende Overflade. Derfor tager Herren os ved sin Haand og fører os vid, hvor vi finde Frelse for vore Sjæle.“

Hildegard fulgte hans Ord med hele sin Sjæl. Hun havde saa ofte længtet efter aandelig Tale, det havde overhovedet været hendes hoieste Ønske at komme sammen med Menneſker, hvis Middelpunkt Gud var. Tidlig i den frygtede Afſkedsstund blev dette givet hende, og hendes Fader var tilstede og hørte ogsaa gjerne til, maaske endnu hellere, naar Rudolf talte. Var det ikke en stor Glæde? Hun vilde slet ikke tale selv, kun høre, hendes dybe Dine, hendes udtryksfulde Ansigt, der blussede af indre Bevægelse, var det eneste, der robede hendes Tanker.

„Jo mere man vover i den guddommelige Raades Hensigter med vore Sjæle,“ sagde Rudolf, „desto enklere synes alle Forholde os, — vi finde Nøglen til enhver Dpgave. Det er kun altfor sandt, at et troende Barn gjør alle Viſe af denne Verden til Stamme. Man frygter ikke mere for nogen Ulykke, man behøver hverken Verdens Ære eller Verdens Glæde. Alle Døfter, alle Lidelser tabe sin fortærende Fjend, naar man har sin Rod i Gud; da gives der kun en Lidelse: at stilles fra ham. Man erfarer Sandheden af det apostoliske Ord, at vi overvinde Alt for hans Skyld, som elskede os først; thi jeg er vis paa, at hverken Død eller Liv, hverken Engæl eller Fyrſtedømme, eller Magt, hverken det Nærværende eller det Tilkommende, hverken det Høie eller det Dybe, eller nogen Etad-

ning kan stille os fra Guds Kjærlighed, som er i Kristo Jesu, vor Herre."

Rudolfs Dine straalende af Begeistring, han saa ud, som om han var i Begreb med at rygte alt det Jordiske af sig og vandre til Himlen.

„Maar man er ung," sagde Præsidenten, „har Sagen et andet Udseende. Maar du først er bleven gammel og graa, min Søn, naar Sygdom og Legemsvagthed har stækket din Lands Binger, naar du, istedetfor i dristige Løb at naa dit Ideal, maa blive liggende paa Veien, da vil du tale anderledes. Jeg vil gjerne tro," tilføiede han alvorligt, „at du har valgt det Rette, at din Sjæl har vundet et fast Hvildepunkt, der beskytter den mod mange Livets Storme, men dens Byrder har endnu ikke gjort dig eftergivende. Den første Smerte, maaske ogsaa den anden og tredie lader sig overvinde, men naar hvert Aar bringer en ny, tung Provøvelse, da bøies Hovedet, selv om man er noksaa modig og synes at være vis paa sin Seier."

„Indtil det er kommet dertil," svarede Raumann, „at man i Sandhed kan sige med Paulus: „Jeg lever, dog ikke jeg, men Kristus lever i mig." Den, som lever, afdød fra sig selv, i Kristus, kan vel bøies, men aldrig knuses, han løfter altid sit Hoved igjen i det Haab, som ikke skal besjæmmes."

Raumanns jevne, rolige Maade fandt mere Indgang hos Præsidenten end Rudolfs glødende Begeistring. „Maar man har et geistligt Embede," sagde han, „er det vistnok engang besalet af fordybe sig i saadanne Ting, og det bringer vist megen Velsignelse med sig. Men den, der er blevet stillet midt ind i Verdens Tummel, hvis Opgaver ligge i ydre Ting, for ham er det næsten umuligt at beskæftige sig meget dermed. Og hvor-

ledes skulde det jordiske Liv blive, naar alle havde et aandeligt Kald? Ethvert Embede, enhver Stilling har sin Berettigelse, enhver Stand har sin historiske Basts, som Følge af den naturlige Udvikling af det menneskelige Samfund; det er umuligt, at Bærerne heraf kan rette sit Sind og sine Tanker saaledes paa guddommelige Ting, som Kirkens Tjenere, hvis Kald det er."

„Jesu Kristi Kirke," vedblev Raumann, „er intet begrændset Rige, skilt fra de øvrige jordiske Forhold. Det udbreder sig over alle, det indbefatter Alt i sig. Gud, der giver alle de forskjelliges Gaver og Gøner, som udmærker det ene Menneske fremfor det andet, har ogsaa ordnet alle Dverge, al Rangforordning paa Jorden, for af denne Forskjellighed at danne et harmonisk Hele. Vi vide af den hellige Skrift, at der ogsaa i Himlen er en saadan Orden, større og mindre Fyrstendømmer for Englene, — at nogle blive satte over flere Stæder, andre over færre paa den nye Jord. Skulde de Gaver, de Talenter, som pryde det jordiske Liv, forgaa? Visstelig ikke, hvis det vil Alt igjen blomstre herligt op til Guds Ære uden de Stranker, som Synden og dens Følger her har sat det. Men ligesom vort jordiske Liv, vore jordiske Forhold overhoved ere et Billede af Guds himmelske, evige Rige, som begynder og sandelig allerede udbreder sig her, saa kan dette heller ikke her blive i Kirkens begrændsede Kredse, men maa trænge igjennem Alt. Den simpleste Haandværker, hvis Hjerte tilhører Gud, og som stræber at indrette sit Liv til hans Ære, er ligesaa vel et Medlem af Kirken, som den Geistlige, der forkynder Guds Ord. Det er det kongelige Præstedømme, det er Kristi Legeme, der hænger ved ham, deres Hoved, hvor ethvert Lem har sin bestemte, uundværlige Stilling, som er

nødvendig for de andre og dog forskjelligt fra dem."

"Ja," tilføiede Rudolf, „enhver døbt Kristen er indlemmet i Kristi Kirke for at være en Sten i Bygningen og forkynde, hver i sin Stilling, med sin lille eller store Styrke, dens Dyder, der har kaldet ham."

Præsidenten saa meget alvorlig, men blød ud.

„Det er godt", sagde han, „at tale om saadanne Ting; ved at udtale sig bliver meget klart for os, som har forvirret vore Tanker. Jeg har undertiden for- søgt det hjemme med min gode Præst, men han vil ikke gaa videre ind derpaa."

Hildegard saa bevæget paa sin Fader; maaske kom den Tid, da han vilde tale med Moderen og hende derom.

Aftenen var imidlertid langt frem- rykket, uden at de havde mærket det; Raumann tog sit Uhr op. „Klokken er 11", sagde han, „min kjære Moder vil forundre sig over, hvor jeg bliver af, og jeg har vist allerede opholdt Dem, Hr. Præsident."

„Det kan De aldrig", svarede denne hjerteligt, idet han trykkede hans Haand. „Deres Besøg har været mig meget kjær, men jeg vidste ikke, at Deres Fru Moder var her; i alle Tilfælde vil jeg opsøge hende imorgen."

„Hun kunde ikke nægte sig selv at være tilstede ved Beauports Indvielse; thi hun har ham meget kjær. Men hun vælger altid en ubemærket Plads, saaledes ogsaa idag; hun var sammen med en Slægtning og sad langt tilbage i Salen."

Hildegard glædede sig til at lære den gamle, værdige Kone at kjende og bad sin Fader om at maatte følge med hant til hende. Raumann tog ikke Afsted med Rudolf, da han vilde møde paa Banegaarden næste Morgen. Da han var gaaet, satte de sig endnu engang

sammen om Bordet; det var ikke Rudolf muligt at tage Afsted endnu; men Sorgen havde nu faaet Overvægt, og Underholdningen vilde ikke komme i Gang igjen.

„Naar gaar Toget imorgen?" spurgte Præsidenten.

„Klokken 6."

„Saa tidlig? Da maa vi være tidlig oppe, Hildegard."

„J bor ikke komme derhen", sagde Rudolf, „der vil være saa mange Folk, at vi ikke kunne tale usforstyrret sammen, og J ere trætte efter Rejsen idag."

„Skulde du da være den Æneste, der ikke bliver ledsaget af din Familie, Rudolf?" sagde Hildegard bedrøvet, næsten krænket af hans Indsigelse.

„Jeg tror dog, at han har Ret", sagde hendes Fader, „man kommer kun i Bevægelse og har dog intet godt af hinanden. Det er bedre at tage Afsted idag, da vi ere alene."

Dette gjorde Hildegard meget ondt, hun kunde neppe holde sine Taarer tilbage. Rudolf tog hendes Haand og holdt den fast i sin. „Jeg takker dig for al din Kjærlighed, Hilda", sagde han sagte, „den er mig meget dyrebar, — den har været mig en venlig Stjerne paa min Vej i denne Tid, og ikke sandt, den vil ogsaa blive det i det Fjerne."

Hun boiede bekræftende Hovedet, tale kunde hun ikke. Han reiste sig og gik hen til Præsidenten. „Gud give", sagde han dybt bevæget, „at jeg engang kan gjøre dig Glæde for al den Sorg, som jeg har foraarsaget dig. Tro mig, jeg vilde før give mit Hjerteblod end be- rede dig Rummer, og — dersom det er dig muligt — saa giv mig din Tillid igjen."

Det var ingen liden Seier, Rudolf vandt over sin gamle Natur, da han stod saa ydmyg foran sin Dunkel, i hvis

Udtryk han læste, at denne ikke kunde glemme Alt og maaske ikke engang holdt ham for at være ganske oprigtig. Præsidenten kjæmpede oienhyllig med sig selv. Han vilde ikke love mere, end han virkelig sølte, og vilde dog heller ikke faare Rudolf i dette Dieblif.

„Jeg takker dig for al den Kjærlighed og Godhed, hvormed du har overøst mig i min Barndom og Ungdom“, vedblev Rudolf, da hans Onkel taug. „Tro mig, at Intet er mig saa dyrebart, som denne Kjærlighed, Intet tungere, end at jeg intet Godt kan gjøre dig for den.“

Han rakte Præsidenten Haanden, og denne trykkede den fast, medens han saa ham alvorligt ind i Diet.

„Jeg tror paa din Oprigtighed, min Søn“, sagde han, „jeg tilgiver dig Alt, saasandt jeg haaber, at Gud engang vil være mig naadig. Gid Han maa lede dine Skridt og velsigne dit Raad. Og naar du ikke mer kan, eller vil røgte det, da glem ikke, hvor dit Hjem er, og kom tilbage.“

De sidste Ord sagde han med saa dyb Bevægelse, at det næsten ikke var muligt at forstaa, hvad han sagde. Han trykkede endnu engang Rudolfs Haand, vendte sig derpaa og forlod hurtig Bærelset.

„Mon Gud vil være mig saa naadig at giengive mig din Faders gamle Kjærlighed og fuldstændige Tillid?“ spurgte Rudolf mere sig selv end Hildegard.

Denne glemte for et Dieblif sin egen Smerte forat trøste ham. „Derom tvivler jeg ikke“, sagde hun tillidsfuldt. „Jeg er overbevist om, at han allerede nu gjør det.“

„Det er det eneste Onske, jeg har tilbage“, svarede Rudolf, „jeg vil tro paa dine Ord, min kjære, lille Søster.“

De havde ikke lang Tid at tale sam-

men — Afstedordet maatte udtales, saa tungt det end faldt. Hildegard tog sig sammen for ei at vise sin Smerte, saalænge Rudolf var der, men da Døren havde lukket sig efter ham, faldt hun paa Knæ og udøste sin Sorg for sin Herre. Hun var tilmode, som om hun endnu engang maatte kjæmpe sig igjennem alle sit Livs Sorger. Men hun havde valgt den rette Trøster; hans Ord trøstede hende, og de Bønner, om hvilke Rudolf engang havde sagt, at det var Englendes Beskjæftigelse, kunde ikke stige op uden til Velsignelse for den Vedende.

Det blev stille i hende. — Troen, der overvinder alle Trængsler, gjorde hendes Hjerte stærkt.

Den næste Morgen, længe før Kl. 6, stod hun ved Vinduet, der vendte ud til Vanegaarden, for at passe paa, naar Toget gif. Hun kjendte Rudolf med det samme, han kom, og Raumann, der stod ved Siden og fulgte ham til Vognen. De tog allerede Afsted, — vilde han ikke endnu engang se op til hendes Vinduer? — Jo, — han saa op, han tilvinkede hende endnu en Afstedshilsen, derpaa steg han ind, — Lokomotivet peb, og Toget brusede afsted. Var det for aldrig mer at mødes?

Kort efter Frokosten kom Raumann og bragte Rudolfs Afstedshilsen. Præsidenten var meget alvorlig og stille; Hildegard derimod saa ud, som om hun havde vundet Seier efter Kampen; vistnok vare hendes Dine forgrædte, men de havde et lyst og venligt Udtryk. Sener, da hun fulgte sin Fader til Raumanns Moder, var det hende en stor Glæde, at denne omfavnede hende og hilste hende som en gammel Besjendt. Hun kunde ikke høre sig møt paa den trohjertige, simple og dog dybsindige Tale i den lille Kreds. Det var de Troendes Samfund i Gud.

Ogsaa Præsidenten blev velgjørende paavirket af denne Mand.

„Jeg vilde ønske“, sagde han, da de havde taget Afsted fra Moder og Søn, „at min gamle Præst var som Kaufmann, eller at denne var i Nærheden af os. Det er ret en Guds Mand.“

„Ja, det vilde jeg ogsaa ønske“, istemte Hildegard af Hjertet, „især for Mo-

ders Styld. Hvor lykkelig det vilde gjøre hende“.

Længselen efter Moderen traak Hildegard til Hjemmet og bort fra de nye Venner; til Moderen kunde hun betro alle sine Sorger og Glæder, hun delte dem alle med hende, lettede Byrden og forhøiede Lykken. (Fortf.)

Garfields Deltagelse i Krigen til Oprørets Undertrykkelse.

En forhenværende Officer i et Wisconsin-Regiment har haft den Godhed at meddele „For Hjemmet“ følgende interessante Artikel om vor nylig afdøde Præsidents Deltagelse i Krigen mod de sydlige Oprørere:

Da Borgerkrigen udbrød, var vor afdøde Præsident Garfield Medlem af Staten Ohios Legislatur, og da Præsident Vincolns første Proklamation, med Begjæring til Folket om at staafe 75,000 Mand til at dæmpe Oprøret og tugte Fredsforstyrkerne, blev kundgjort i Senatet, som da var samlet, reiste Garfield sig strax og foreslog, at Staten Ohio stiller 20,000 Mand og bevilger 3 Millioner Dollars til Krigs-omkostninger, som sin Andel. I August samme Aar (1861) blev han af Guvernør Dennisson udnævnt til Oberst. Han modtog Udnævnelsen, nedlagde sin Post som Præsident ved Hiram County College og underrettede sin Moder om sin Bestemmelse at blive Soldat. Det var for hende, som for saa mange flere Mødre i disse Sjæbnesvangre Dage, et haardt Slag at høre, at hendes kjære Søn vilde udsætte sig for Krigenes Farer og maaste lemlæstet eller død blide bragt hende tilbage; men, efter det første Smertesudbrud fra det bedrøvede Mo-

derhjerte, seirede dog hendes Fædrelands-kjærlighed, og hun svarede ham: „Gaa min Søn! Dit Liv tilhører Fædrelandet.“

Han begyndte strax at samle Frivillige, og ved patriotiske Venners Hjælp blev det 42de Ohio Infanteri-Regiment, for en Del bestaaende af hans tidligere College-Elever, indrulleret i de Forenede Staters Volunteeer-Tjeneste med Oberst Garfield som Chef. Ved utrættelige Vaabenøvelser og streng Mandstugt blev dette inden kort Tid et af Staten Ohios dygtigste og bedst disciplinerede Regimenter.

Den 17de December 1861 forlod Regimentet Camp Chase i Ohio for at støde til General Buells Armees-Afdeling „Army of the Ohio“, som da var stationeret ved Louisville, Kentucky. Ankomsten hertil fik Garfield det Hverv at udarbejde Planen til et mindre Feldttog i det østlige Kentucky i den saakaldte Big Sandy Region. Da Garfield var færdig med sit Arbejde, blev Planen forelagt den Høistkommanderende, General Buell, som strax gav den sit fulde Bifald og gav Garfield Kommandoen over Expeditionen. De brød op den følgende Dag, bestaaende af 4 Regimenter Infanteri

og en Bataljon Kavaleri, ialt omtrent 3000 Mand. Efterat de havde naaet Big Sandy Floden i Nærheden af Catlettsburg, omtrent 200 Mil fra Louisville, fortsattes Marschen sydøst op ad Dalen omtrent 60 Mil over et meget vanskeligt Terrain. Fiendens Forposter viste sig hyppigt under Fremrykningen, men blev drevne tilbage, indtil man den 7de Januar 1862 stod paa Rebellernes Kavaleri, omtrent 700 Mand stærke, ved en liden By Paintville. Efter en haard Skjærmhjul blev ogsaa disse nødt til at trække sig tilbage til Hovedarmeen, som, foruden nævnte Kavaleri, bestod af 4500 Mand Fodfolk samt 2 Batterier Artilleri paa sex Kanoner hvert, under Anførsel af General Humphrey Marshall, stationeret omtrent 3 Mil ovenfor Byen, hvor de havde opfattet en Del Forskandsninger. Uden at oppebie Slag forlod dog Marshall Stillingen og retirerede opøst Dalen. I midlertid var Oberst Garfields lille Styrke betydelig medtagen af den lange og uvante Strabads og kunde tvængt til at hvile ud nogle Dage. Men Garfield var kommen for at drive Rebellerne ud af Kentucky, og dette maatte ifølge hans Principer først gøres, førend man kunde tænke paa at hvile. Han udsøgte derfor de bedste af sine Folk, og med 1100 Mand satte han efter Fienden, som han indhentede efter 15 Miles Marsch ved Prestonburg, hvor de havde indtaget en meget fordelagtig Stilling. Garfield angreb strax, og uagtet det var første Gang, hans Folk var i Flden, og tiltrods for Rebellernes langt overlegne Styrke i Antal, deres Batterier og ypperlige Position, tilfjæmpede dog vor lille Arme sig efter 5 Timers haard Anstrængelse en fuldstændig Seier over Fienden, som, efterat have ødelagt sine Vogne og sin Bagage, flygtede i vild Uorden 60 Mil tilbage til

Pound Gap i Cumberland Mountains i Virginia. At det vilde faldt Garfield vanskeligere at seire, hvis Fienden havde fjendt til, hvor saa Angriberne var, kan ikke negtes. General Marshall havde nemlig faaet det Indtryk, at hans Modstandere vare mindst 10,000 Mand stærke, og da Reserven, som var ladet tilbage ved Paintville, begyndte at vise sig under Slaget, hidrog sandsynligvis dette til at bestyrke ham i denne Formening og gjorde Seiren lettere. Men paa den anden Side er det ligesaa vist, at Garfield fjendte noie Fiendens overlegne Antal, førend han angreb, da Buell nogle Dage før Slaget havde sendt ham et opsnappet Brev fra General Marshall til hans Hustru, hvori han blandt andet underretter hende om, at han havde mere end 5000 Mand. Dette Brev kundgjorde dog Garfield for sine Folk først efterat Slaget var holdt. Garfields Forfremmelse til Brigade-General daterer sig fra Slaget ved Prestonburg. Hovedhensigten med Feldttoget var opnaaet, Fienden var drevet ud af Kentucky og Staten gjenvunden for Unionen.

Garfield stationerede sig nu med sin Afdeling ved Byen Pike-ton, 120 Mil fra Big Sandy Flodens Udbog i Ohio-floden. Herfra udsendte han mindre Expeditioner for at hindre Fienden fra at sende sine Streifpartier over Grændsen. Medens de vare saaledes beskjæftigede, led Mandfabet af Mangel paa Proviant, og Garfield besluttede selv at gaa ned til Catlettsburg ved Ohio-floden, det nærmeste Sted, hvorfra han kunde haabe at faa Forsyning. Da han ankom hertil, blev en liden Dampbaad lastet med Livsfornødenheder; men paa Grund af de frygtelige Regnstorme i de sidste Dage var Big Sandy Floden saaledes opsvulmet og Seiladsen paa den desaarfag saa farlig, at Ingen vovede at lodse Baaden

op til Pike-ton. Men dette afstræffede ikke den brave General, som havde besluttet at bringe Provianten frem til sine udhungrede Mandfæder, hvis det paa nogen Maade lod sig gjøre. Han tog derfor selv Kommandoen og lod sine Baanden op. Det syntes ofte, som om det lille skrøbelige Fartøj gik sin visse Undergang imøde, naar det knagende og stønende slingrede fra den ene Side af Flo- den til den anden, og det skjæffe Mand- skab kunde hvert Dieblit vente at finde sin Grav i det med Sandbanker, Stjær og stærke Strømninger opfyldte Farvand. Men den villiestærke Førers rolige og utrættelige Anstrengelser overvandt alle Hindringer; han veg ikke et Dieblit fra sin Post ved Roret, og efter 2 Dage og en Nats frygtelig Arbejde naaede man lykkelig og i god Behold Veiren med den for dem saa kostbare Ladning.

Rebellerne havde imidlertid lagt sig i Vinterkvarter og forstændet sig i Pound Gap, hvorfra de, til Trods for al Aarvæ- genhed, foretog adskillige Streiftog og røvede fra de omboende Færmere. Gar- field besluttede at gjøre en Ende paa dette Uvæsen, og brød derfor op med en Del af sit Mandskab omtrent midt i Marts Maaned for at fordrive Fienden. I den trangeste Del af Passet havde Rebellerne opført sine Forskændsninger saa omhyggeligt, at en Haandsfuld Folk her uden Vanskelighed kunde holde en storre Armees Stangen. Efter to Dages Marsch naaede Garfield Stillingen og afsendte sine Spioner, som, rækket være Fiendens Tryghed for Overrumpling, kunde komme Veiren nær nok til at ind- hente alle fornødne Oplysninger med Hensyn til Fiendens Styrke og Situation, da der ikke engang var brugt den almin- delige Forsigtighed at udstille Feldtvaagner eller Forposter. 500 Mand vare station- neredede bag Forskændsningerne, og dette

var mere end nok til at overtjude Garfield om, at et Angreb paa Fiendens Front vilde være ugjorlig. Men man var ikke raadvoild. En Bataljon Kavaleri blev beordret til at anfælde i Fronten og trække sig tilbage, hvis Fienden, som man antog, gjorde et Udfald. Imidlertid klavrede Fodfolket opad Fjeldet i en ry- gende Snestorm og marscherede derpaa i Retning med Dalen indtil i Nærheden af Veiren. Kavaleriet angreb, og Rebel- lerne rykkede ud, som man havde ventet og forfulgte de retirerende Ryttere, indtil dort Fodfolk kunde komme ned og affjære dem fra deres Forskændsninger. Efter en kort, men hidsig Kamp maatte Fienden give tabt. Mange bleve dræbte og saa- rede, Nogle tagne til Fanger, og Resten slyngede adspjaltet hver sin Bei ud over Fjeldet. Seierherrerne standsede der Natten over og gjorde sig tilgode i Re- bellernes bekvemme Hytter. Næste Mor- gen brød de op, og efterat have ødelagt Hytterne og Forsvarsværket naaede de tilbage til Pike-ton efter fire Dages Fra- væk, i hvilken Tid de havde tilbagelagt over 100 Mil over afstjellige Veie.

Strax efter fik Garfield Ordre til, med sin Afdeling at rapportere til Gene- ral Buell i Nashville. Da han ankom dertil var Buell allerede paa Veien til Pittsburg Landing. Da Garfield stodte til Armeen, fik han Kommandoen over 20de Brigade og deltog med denne i den anden Dags Slag ved Shiloe. Siden var han med ved Operationerne mod Corinth, og efterat Fienden havde forladt Byen, fik Garfields Brigade det Hverv at istandsætte Broerne paa Memphis & Charleston Jernbanen samt bygge Forti- fikationer ved Steven-son i Alabama. Han deltog ikke i de i Juli og August forefaldende Slag i Kentucky og det der- paa følgende Tilbagetog, da Eghdom (Koldfeber) holdt ham fængslet til Veiet.

Imidlertid fik han Kommandoen over Tropperne i Cumberland Gap, som han dog ved Sygdommens Langvarighed hindredes fra at overtage. Da han atter begyndte at komme sig, blev han beordret til Washington som Medlem af den Krigsråd, som der blev nedsat i Anledning af Sig-John Porter. Forhøret varede i 45 Dage, og her blev General Garfields sjældne Dygtighed som Jurist og Soldat almindelig anerkjendt og paa- skjønnet. Da Retten var opløst, blev Garfield beordret til at rapportere til General Rosecrans, som imidlertid havde overtaget Kommandoen over Cumberland-Armeen. Hensigten havde været at give Garfield en Division, men Rosecrans fandt, at blandt de mange dygtige og erfarne Officerer, han havde at vælge iblandt, var ingen bedre skiftet for den ansvarfulde og vanskelige Stilling som Stabschef end netop Garfield, som derfor blev tilbudt at vælge mellem de to Poster. Han modtog den sidste til almindelig Tilfredshed for hele Armeen, og vist er det, at han skyldte denne, som enhver anden Post, han indehavde, med Hæder og Værdighed og med Gaon for det hele Land. Fra denne Tid af smelter Garfields militære Historie sammen med denne Arme = Afdelings, og omendskjønt ingen glimrende Bedrifter kan paavises fra den Tid som hans personlige Bærl, saa vidste dog Alle, som havde Anledning til at kjende Forholdene, at Garfield tilkom for en stor Del Æren for Cumberland Armeens hyppelige Organisation og strenge Mandstugt, og at intet af Bigtighed hverken i Leiren eller i Slaget blev foretaget, uden at Stabschefens Me-

ning og Raad først var hørt. Han var med i alle de Slag, som denne Arme leverede i 1862 og 63 fra Nashville til Chickamauga og ved sidstnævnte Sted, da høire Floi blev nedslaget af Fienden, og General Rosecrans, i den faste For- mening, at hele Armeen var odelagt, modløs og fortvivlet red tilbage til Chattanooga, red Garfield med Rosecrans's Tilladelse i Retning af Armeens Cent- rum, fast overbevist om, at ikke Alt var tabt. Han fandt, som han havde ventet, den gamle, tapre General Thomas med sit Korps holdende Fiendens fremvæl- dende Skarer i Schak, endskjønt han var haardt presset næsten fra alle Kanter. Garfield hjalp trolig med Raad og Daad som altid, og Thomas frelst Cumberland-Armeen fra total Undergang. Dette var Garfields sidste Slag; thi han var imidlertid af Ohios 19de Congressional- Distrikt med stor Majoritet bleven kaldt tilbage for at indtage Sæde i de Forenede Staters 38te Congres.

En Udtalelse af „Kenia Torchlight“, et Blad fra hans Hjemsted, i Anledning af hans Udnævnelse til Stabschef, for- tjener at opbevares. Efterat have stildret hans sjældne Evner og Dygtighed i de forskellige Livsstillinger fortsætter Bladet: „Above all these considerations, every one respects General Garfield for his stearn unyielding, uncompromising patriotism. The permanent good of his country, the restoration of its unity and the perpetuation of the national power and glory through all coming times are the objects which he keeps steadily in view.“

Henrik Arnold Wergeland*).

(Efter „For Bn og Bngd.“)

Jonas Lie har med Kette sagt om denne Digter, at hans Navn er „kjendt som Flaget fra Lindesnæs til Nordkap og folkebegeistrende som dette.“ Det bedste Bevis herfor er det Mindesmærke, som ved Bidrag fra alle Landets Egne er reist paa Gidsvoldspladsen i Kristiania, der var den hedengangne Digter saa kjær.

Paa Gaarden Berkland i Evindeviks Præstegjæld i htre Sogn boede i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede Bonden Halvor Raskesen. Han var Klokker til Hosanger og havde med sin Hustru Antonette Augusta flere Børn, hvoraf det tredie fik Navnet Niils eller Nicolai. Forældrene sad i gode Kaar og flyttede til Bergen i 1783 eller 1784, hvor de begyndte en Handel, der gjennem en Bøns Bedrageri blev deres økonomiske Ruin. Faderen drog tiljøs som Skibstommermand; men Skibet forliste, og da man ikke hørte mere til ham, omkom han rimeligvis i Volgerne. Moderen sad nu igjen i trange Kaar. Sønnen Nicolai, der var en sjelden kvik og opvakt Gut, havde tidlig Byst til Bogen. En Prestes enke tog sig af ham og holdt ham paa Bergens Latinskole, hvorefter han drog til Universitetet og blev i 1803 theologisk Kandidat med Udmærkelse. Han kaldte sig Wergeland, der er en Forandring af Gaardsnavnet Berkland, hans gamle Fædrenehjem. Efter at have været Alumnus ved det pædagogiske Seminarium i Kjøbenhavn en kort Tid vandt han i 1804 Universitetets Prismedalje i Theologi og blev i 1806 Prest og Lærer ved Kristiansands lærde Skole. Det følgende Aar giftede han sig med Alerte

Dorothea Thaulow, og den 17de Juni 1808 blev deres ældste Barn, Henrik Arnold Wergeland, født.

Faderen udtalte sig tidlig om Drengets Begavelse, og hurtigt udvikledes de Gaver, som Skaberen med gavmild Haand havde strøet over dette Barns Bugge. Hans Produktionsdrift hrede sig tidlig. Da han i 1819 indfattes i Kristiania Kathedralskole, medbragte han en stor Masse Manuskripter, hvoriblandt en historisk Roman med Titelen „Alfons af Albuquerque eller Portugiserne i Ostindien“, hvoraf ialfald det Meste er nedskrevet i Kristiansand. 13 Aar gammel strev han i Morgenbladet en gyselig Ridderhistorie „Blodstenen“, der blev optrykt i „Elmqvists Læsefrugter.“ Den er dog temmelig betydningsløs og vidner ikke om, at Forfatteren skulde blive en af Norges største Digtere. Det samme gjælder ogsaa de Komedier, han strev til Opførelse i Hjemmet i Julehelgen.

Hans første Opdragelse var regelmæssig, og det er bekjendt, at Faderen udarbejdede 50 Paragrafer, der i den Anledning nøiagtig skulde befulgges. Allerede fra Barndommen af indslugede han den varme Kjærlighed til Folket og Fædrelandet, hvilken er saa stærkt fremtrædende i hele hans Liv, og da Faderen i 1817 blev udnævnt som Sognepræst til Gidsvold, levede Henrik netop paa et Sted, hvor han daglig kunde have for Die de frieste Minder fra Fædrelandskjærlighedens nys vundne Seier.

Her blev Henrik Wergeland ogsaa ret fortrolig med Folkets Kaar; thi han tilbragte to Aar uafbrudt paa Gidsvold og

*) Endel af, hvad her er fortalt fra Wergelands Barndom, er meddelt os af En af hans Samtiti ige.

tog fiden som Student og Kandidat af og til længere Ophold der. Dette fortrolige Samliv med Almuen hidrog utvivlsomt meget til at give ham denne i alle Omstændelser usforanderlige Kjærlighed til Folket, der udgjør den skønneste Side ved hans Personlighed, og som vi gjerne ogsaa kan sige danner Kjærnepunktet baade i hans Digtning og i hans Liv.

I sin Skoletid opholdt han sig fra 1819—1822 i en beslægtet Mand's Hus, som selv havde opdraget en Række af Sønner (de tre ældste dengang alt voksne og i Stilling, af de yngste var de to lidt ældre, de andre to lidt yngre end Henrik Wergeland). Den — ganske vist lidet strenge — Kontrol, som Husfaderen førte med sine yngre Børn og de til ham betroede Drengene, tilsatte dog ikke Henrik Wergelands fyrige Temperament og „Frihedsdrift“, og alt i 1822 fik han, 14 Aar gammel, sin Faders Samtykke til at flytte hen til en Smaaaborger i Byen, sammen med en udenbyes Skolekammerat. At dette Skridt i flere Henseender ikke har ovet nogen heldig Indflydelse paa hans følgende tidligere Livsudvikling og kanske ogsaa senere, tør vel ikke være vanskeligt at erkjende. Han selv havde i modnere Aar udtalt for en af sine tidligere Kontubernaler i Frændehuset sin Beklagelse over, at han dengang havde faaet Lov til at bytte Opholdssted, en Omstændighed, som han selv erkjendte for ham ikke havde havt gavnlige Følger.

Efter fuldendt Skolegang paa Kristiania Latinskole tog han i 1825 Examen Artium med Karakteren Laudabilis (Rosværdig) og læste nu med Iver til Anden Examen, som han tog i 1826, rigtignok kun med Karakteren Haud (Godt). Her var det Mathematiken, som blev ham for haard. „Det gysler i mig“ skrev han i et Brev til Hjemmet,

„naar jeg tænker paa disse mathematiske Regnings-Tal og Kvadrater.“ Tidligere havde han i et andet Brev kaldt Mathematiken et Monstrum sammensat af to Vanskabninger Arithmetik og Geometri. Efter at have studeret Theologi, dels paa egen Haand og hjemme hos sine Forældre paa Eidsvold, og dels i Kristiania ved Universitetet, gif han op til Embedsexamen i Mai 1829. Han stod sig godt i Alt, undtagen i Hebraisk; men det bevirkede, at han til Hovedkarakter ei opnaaede mere end Haud. Under den mundtlige Prøve kom han i Dispyt med en af de theologiske Professorer om Helvedesstraffens Evighed. Han havde nemlig som sin Fader en rationalistisk Opfatning baade af dette og flere andre Lærepunkter i den kristelige Troslære, hvilket spores paa talrige Steder i hans Skrifter. Det skal dog siges til hans Ros, at han overalt omtaler Religionen med Erbødighed og aldrig nedlader sig til at drive Spot med den.

Medens han læste til Embedsexamen, var han optraadt som Digter. I 1826 skrev han mange Smaadigte, en Kantate til Lemmings Soireer og flere Syttendemaifange. I Aaret 1827 fremtraadte han med Farcen „Ah!“ under det opdigtede Navn Siful Sifadda — et Navn hentet fra den berømte stotiske Sanger Ossian, og som betyder „stormende Hingst“. Dette Digt efterfulgtes af flere lignende. I de første reiser Wergeland Tidens almindelige Brøst; men de sidste er rettede mod bestemte Fakta og Personer.

Uagtet disse Arbejder lide baade af Smagløshed og andre Brøst, er de dog mærkelige derved, at Wergelands mægtige Digteraand glimter gjennem paa flere Steder. Med Aaret 1829 begynder hans literære Virksomhed især at udfolde sig med en spjandst Sommer's Pragt og Flor. Man finder imidlertid

blandt den Masse af Poesiens Blomster, som han udstroede af sit rige Overflødighedshorn, en Mængde mindre smukke Planter. Desuagtet blev der tilbage saa mange af ualmindelig Skjønhed, at man ikke kan opvise Magen hos nogen anden norsk Digter.

Nyknævnte Aar var rigt bevæget i politisk Henseende. Karl Johan misforstod Høitideligholdelsen af 17de Mai, hvilket gav Anledning til det bekjendte Torveslag 17de Mai 1829. Bergelands Ungdomsbegeistring var da omtrent paa sit Høieste: han tog levende Del i Optoierne, og med forrevent Uniform vendte han om Aftenen tilbage til sit Bærelse. Efter Torveslaget skrev han en bidende Farce „Fantasmer efter Navnekrogspoetens Manuskript“, hvori de ved Slaget berømte Samtidige gjenkjendelig paradere.

Hans Ubesindighed og ideale Netfærdighedsfølelse indvirkede ham snart i mange Ubehageligheder. Først kom den bekjendte „Gardemogas“. Oprindelsen til denne var, at Bergeland ved en Mønstring overtraadte Leirens Demarkationslinje og blev nu af Mænd, der havde et Horn i Siden paa 17de Mai-Helten, slæbt for alle Netter i 5 Aar (1828—1833), indtil den hele Sag afgjordes ved en Mulkt paa 30 Spd. Ved at falde Advokaterne „Blodjugere“ indvirkedes han med den bekjendte Procurator Praem i en Injuriesag, hvis pinlige Enkeltheder forbitrede ham mange Aar og tilsidst ved Sagsomkostninger forvoldte ham Tabet af den største Del af hans Eiendom. Endelig stod han fra 17de Mai 1829, om ikke før paa Regjeringens „sorte Bræt“ og havde liden eller ingen Udsigt til at erholde Embede.

Strax efter at han havde taget Embeds-
examen, digtede han i den forbausende korte Tid fra September 1829 til næste

Aar sit kjæmpemæssige Drama „Stabelsen, Mennesket og Messias“, hvilket han altid senere betragtede som sit Hovedværk, som et Digt, der fremstillede „hans Jndre i dets Helhed“; paa Dødsleiet tog han det for sig og omarbejdede det. Dette „Menneskehedens Epos og Republikanernes Bibel“, som han selv kalder Dramaet, stiller sig ingen mindre Opgave end at klargjøre alle Ting's Tilblivelse Udvikling og Endemaal, nemlig en paa Broderkærlighed, Lighed og Frihed grundlagt Samsundsorden. Det er Ibeerne fra den franske Revolution, som man her hører Gjenslingen af. Digtet indeholder mange og store Skjønheder, men ogsaa meget Taaget, Bildt og Stygt.

Om hans Ungdomskliv hjemme paa Eidsvold i disse første sprudlende Aar fortæller hans Søster, den begavede Digtterinde, Fru Camilla Collett, blandt Andet følgende:

„Jeg ser og hører ham endnu, naar han kom i tre Sæt ned ad Trappen, for sagte sloitende og i Dandsstakt gjennem Stuen med den evigtblomstrende Nellik i Brystet. Han havde altid nogle gamle Rumpaner ude i Bygden, som han besøgte, og de underligste var ham de kjæreste. I dette Stykke var han Skjønner og ordentlig kræsen; der maatte Begavelse til, men dog tilsat med en vis hautgout*) af noget Latterligt eller Fremstikkende, skulde han sætte Pris paa den. Imod dem, der kunde rose sig af denne Forening, var han altid elstværtdigt; de var ham uundværlige, ligesom han blev dem det. Havde han dem ikke ved Haanden, saa forskrev han dem. Denne hans Smag for det Bizarre, det Originale, kunde falde byrdefuld nok for dem, der ikke delte den; det var altid med en vis Ghysen, Moder hørte ham melde en ny

*) „Ho-gu“ =: Din Smag. Red.

Gjæst, og jeg har udholdt mere end en Kammerarest i den Anledning.

„Henrik beboede hjemme et Værelse, som hedte Grevens Kammer, saa kaldet fordi der i en fjern Fortid havde boet en halv forrykt Adelsmand, som havde Kost i Huset. Det var stort og skummelt, og det havde Ord for, at der spøgte. Dette kan nu være, som det vil; men det er ikke sandsynligt, at det var Tilfælde, saalænge Henrik havde opslaaet sit Paulun derinde. Jeg gad vidst, hvad Slags Spøgelse der havde haft Mod nok til at betræde dette Værelse, endfjænde finde Behag i det som et fast Aftrædelsessted. Henriks lidenskabelige Kjærlighed til Naturen og det naturlige havde her ret udfoldet sig. Alt hvad der af Produkter, hentede fra dens tre Riger, paa nogen Maade kunde anbringes i et menneskeligt Beboelsesrum, det kunde man vente at finde her. En Barkstol stod foran hans Bord, en Tiurhjør tjente ham som Ben; om Blækhuset var naturligt — kunstigt mener jeg, og ikke kunstig-naturligt — huster jeg ikke; udenfor Vinduet en Bindharpe, i en Krog en Hjernefal, overdraget af en blomstrende Hybenbusk. Man vidste ikke, enten man var kommen ind i et Naturalkabinet, en Eneboers Hule eller en Heremesters Laboratorium. Vægge, Mure, Dørgestimler bar Spor af hans ligesaa fantastiske Kunstjans. Paa Muren havde han malet en legemsstor, dansende Neger, hvilket sigtede til et Sagn om, at de Sorte tror, naar de hængende og dansende styrter sig i Flammerne, kommer de tilbage til deres Fædreland. Bønderne forsøgte sig, naar de kom i Døren; de troede naturligvis, at de saa den Skindbarlige selv. Midt paa Væggen hang et uhyre stort Exemplar af Grundloven, bevogtet af tvende Jettefigkkelser i Døledragt med Bile og Øre. Dyreriget var ogsaa mangfoldigt repræsenteret. Fugle

slagrede løse omkring, Fiske og levende Snoge i Glas, Bella (hans Mynde-hund) paa en Pude med et forgyldt Halsbaand, ikke at glemme hans Yndling, den gamle Kanin, der „ensiet, trebenet, violblaa og fin“ hinkede gemtlig omkring mellem Mos, Stene og friske Løvbuske. Paa Bordet ragede en uhyre Kvast af vilde Bærter op af et gammelt Driftehorn, og her sad han, visjelig selv det sælsommeste Naturprodukt, en Stovens vilde yppige Bært, lissig i sin Art, Vandrerens Glæde, saalænge den beholder sin Plads, men som blot forstyrret og virker forstyrrende, naar den, bortrykket fra denne sin Sphære, skal tjene Realiteten og blive et, dog kun maadeligt Nedsaab i dens Tjeneste. — Hvor han kunde være elstværdig, hvor han var elstværdig! Selv lo han næsten ikke; han gottede sig, han fløitede ligesom Latteren ud; men i hans Nærhed sprudlede der evige Fontainer af Latte, Liv og Lyfthighed. Man kunde ikke blive rigtig vred paa ham, hvad han end sagde og tog sig for. Henrik havde Anlæg til alle huslige Dyrer, til alt hvad der gjør Familielivet let og dog høiere beaaudet. Alle hans Egenstaber havde noget af BARNETS. Han var snil, noifom, altid glad, taknemmelig for det mindste og en elstværdig Søn!“ —

I Aaret 1830 opholdt Bergeland sig fordetmeste paa Eidsvold, hvor han studerede Botanik og anlagde sig Plantesamlinger. Blandt hans Arbejder i denne Tid mærker vi os især hans værdifulde Heftekrift „For Almuen“, der handler om Almuebogsamlinger, Læge-, Farve- Garve- og Giftplanter samt tilfælle indeholder en Læsebog for Ungdommen, og i sit sidste Hefte „Levnets og Velfærtens Visdom“, alt fremstillet beundringsværdig simpelt, greit og klart for Almuesmanden. Han lod det ikke blive med blot at skrive om Almuebiblio-

thefers Drettelse. Af sine egne og af sin Faders Bøger, saavel som af dem, han kunde faa af Andre, udvalgte han de mest passende, hvoraf han dannede en Bogsamling i sin Hjembygd, der, saavidt vides, endnu nyttes. Desuden virkede han for, at lignende Indretninger kom istand paa mange andre Steder i Landet.

Under sine botaniske Udflugter var det, at han paa den Del af Præstegaardens Eiendom, som vender mod Eidsvoldsbakken, opdagede den Sundhedsbrønd, der fremdeles bærer hans Navn. Saaledes virkede han for Mennekkelighed og Almindelighed og især for Almuen. Da nu denne mærkede, at den i ham havde en frygtløs, ivrig og uegennyttig Talsmand og Ven, var det ogsaa naturligt, at den fæstede Tillid og Skærlighed til ham. Fra 1830 af blev det mere og mere almindeligt, at enhver Almuesmand, der troede sig forurettet og undertrykt, tyede til Bergeland for at søge Raad, Hjælp og Forsvar. Ikke blot fra Eidsvold, men fra mange andre nære og fjerne Bygder drog man for at „søge efter han Henrik“ for at faa Raad og Hjælp.

Efter at han i August 1830 havde foretaget en „Ridetur paa Veslebrunen“ gennem Vier, Eter, Ringerike osv., foretog han sammen med sin Fader en Reise til Stockholm, hvor han for første Gang havde Foretræde hos Karl Johan. Desuden gjorde han Beskendskab med Biskop J. D. Wallin og fandt i Digteren Ridderstad en aandsbeslægtet og trofast Ven.

Stærkt paavirket, som han var, af den Frihedsbevægelse, der gik gennem Europa omkring 1830, længedes han efter at besøge Revolutionens og Republikens Arnested Paris. I Juli og August nyhævnede Mar foretog han derfor en Reise til England og Frankrige. Efter at være kommen tilbage til Norge reiste

han til Eidsvold over Arendal og Næs Færøværk, hvor han opholdt sig nogle Dage hos den bekendte Fædrelandsven Jakob Moll. Hans Frihedsbegeistring blev paa denne Reise yderligere opflammet og gav sig tilfjende især i Digtene „Cæsaris“ og „Spaniolen“, hvoraf det sidste har flere smukke Partier.

Det varede dog ikke længe, før Verdensborgeren Bergeland traadte i Strid for Norstedsivreren. I Studenterfundet var der et Parti, der med Bergeland i Spidsen kæmpede for en overdreven Norsthed. Det andet Parti med Welhaven til Fører fandt det betænkeligt for Nationens Udvikling at afskaffe Sambaandet med den almeneuropæiske Kultur og med det Land, som vi hidtil havde arbejdet sammen med, og som vi endnu ikke kunde undvære. Disse to Partier stod skarpt lige over for hinanden, og der skulde ikke Stort til, for at den indbyrdes Forskjel fremkaldte en heftig Strid. Welhaven havde i sin Tid bedømt staaen fællest „Skabelsen, Mennekket og Messias“ baade fra Indholdets og Formens Side, og medens Bergeland laa hjemme paa Eidsvold i Julen 1831, sendte da denne nogle Epigrammer eller korte bindende Smaadigte til Studenterfundet.

Disse fremkaldte lignende Svar fra Welhaven, og strax var Striden i fuld Gang og blev paa begge Sider gennem flere Aar ført med den største Hensynsløshed og Hefthighed. Medens Striden stod paa, strømmede der en Mængde Digte, større og mindre, fra Bergelands Ven. De fleste er uklare i Tanke og uskjønne med Hensyn til Formen; men flere er dog ogsaa af gribende Skønhed, hvilket især er Tilfælde med hans mange Mindedigte over afdøde Nordmænd.

Efterhvert, som Aarene stred, mærkede man, at hans Digtning blev mere og mere klar, skøn og formsfuldendt, hvilket

for en ikke ringe Del var Udbytte af den lange og i flere Henseender uhyggelige Strid.

Høsten 1835 var Wergeland saa ubefindlig at overtage Redaktionen af det berøgtede Blad „Statsborgeren“, der tidligere havde været fuldt af voldsomme Angreb paa Embedsmændene. Det var Wergelands Hensigt at høre dette Oppositionsblad op af det gamle Sunuds, hvilket ogsaa lykkedes for ham i de to Aar, han redigerede det; men han udsatte sig nu for et nyt heftigt Angreb fra Modpartiet, der endog ikke skyede at kalde ham „Raahedens Apostel“. Striden naaede sit Hødepunkt i det bekjendte Theaterflag 1838, den Aften Wergelands Drama „Campbellerne“ skulde opføres. Ved denne Leilighed lagde begge Partier for Dagen en Raahed, der savner Sidestykke i vor Theaterhistorie.

Med Aarene 1838 begynder et nyt Afsnit i Wergelands Liv. Politik og Partivæsen bliver efter denne Tid mere og mere fremmed for ham, medens hans Digtning ret begynder at udfolde sig i sin største Skjønhed. Da Karl Johan ankom til Kristiania Høsten nævnte Aar, hjalp Wergeland ham med et af sine fagreste Digte „Kongens Ankomst“, hvorved han atter vandt Kongens Gunst. Han fik Løste om Maaestads reviderende Kapellani, men da han deltog kort Tid derefter i et lystigt Lag med nogle Kamrater hos den vagthavende Officer i Palæets Vagstue, blev der ikke noget af med nævnte Tilfagn om Prestekald. Det blev til en „vakkert rød Sky“, som han fortalte sin Forlovede i sit Digt „Smukke Skyer“. Men demnegang gik dog Uveiret hurtigt over. Kongen tilbød ham en aarlig Understøttelse af 200 Spd., indtil han blev ansat i offentlig Embede, hvilket Tilbud han modtog med Tak efter at have betænkt sig et Dieblif

og udtalt Dnske om at „maatte gjengjælde det med frivalgte Arbejder til Almuens Oplysning“.

Dette gav Anledning til, at han blev voldsomt angreben baade af Venner og Modstandere, men han forsvarede sig kraftig i Avisartikler og Fylveskrifter og bevarede under hele Striden sin gamle Munterhed og Freidighed. Ved denne Tid forlovede han sig med Amalie Sofie Bekkevold, Datter af Høker og Tisser Peder Bekkevold, med hvem han Aaret efter indtraadte i Egteskab. Om deres huslige Liv skriver Hustruen følgende, der i Sammen drag meddeles efter H. Lassen: Wergeland og hans Samtid.

„Da jeg i 1838 lærte W. at kjende, boede han i et lidet Hus i Grønlien, som han kjøbte for de Penge, han modtog i Honorar for „Campbellerne“. Vi var saa heldige at have Adgang til en smuk Have og et nydeligt Lysthus, som han benyttede til Arbeidsøvelse om Sommeren. Han var en sand Morgenfugl; thi om han end havde været nok saa sent oppe om Aftenen, sad han Kl. 6 ved sit Skrivebord. Vi omgikkes i den Tid ikke mange, og selv gjorde han ikke meget af at gaa ud; dog kom der jo jævnlig mange Tilreisende baade fra Ind- og Udlandet; alle skulde hilse paa ham.“

„En Dag, vi var ude og kjørte, kom vi forbi Slotsparken til den Plet, hvor vi senere boede. Wergeland blev saa indtagen i den smukke Udsigt, at han ligesom efter en pludselig Fjndshedsfølelse spurgte mig: Skulde du ikke synes om at bo her? Jeg havde naturligvis Intet at indvende derimod, og paa Hjemveien var han indom hos den Mand, som eiede Tomten, fik Handelen sluttet i en Fart og engagerede strax efter en Bygmester. Dette var i Januar 1841, tror jeg, og allerede den 17de Mai var Huset saavidt færdigt, at vi kunde flytte ind, saa vi den

Dag havde en dobbelt Fæst. Ellers var den 17de Mai jo altid en Fæsttag i vort Hus; vi saa altid Venner hos os, og tidlig om Morgenen var Wergeland paa Benene og heiste sit Flag. Den Dag skulde al Ting være trefarvet, endog saa min Klædning skulde bære Frihedsfarverne; men jeg slap dog med en blaa Skjole, hvidt Forklæde og trefarvet Sløise. Naar vi sad til Bords om Aftenen, var der gjerne paa Altanen og i Gaarden samlet en Mængde Menneſter af alle Stænder, der udbragte et Leve for Dagen og for ham. Ingen Dag staa han saa levende for mig i al sin Ungdoms Friskhed som denne."

"En af W.s kjæreste Sysler var at stille med Haven, og da vi havde faaet vor egen Plet af Jord, havde han det hele Sommeren igjennem meget travelt med at plante og anlægge Blomsterbed. En frisk Blomst, en om Natten udsprungen Rose kunde sætte ham i et sandt festligt Humør. Sædvanligvis kom han efter dette Morgenarbejde ind til mig med en liden Buket, som vi delte mellem os — selv maatte han, som bekendt, altid have en Blomst i Knaphullet. Hans første Morgenviſt gjaldt ellers „Beslebrunen“, og mellem ham og den var der ret et besynderligt Forhold. Havde den gjort ham noget imod, f. Ex. ikke ladet sig nøie med at lugte til Blomsterne, men spist af dem, eller paa anden Maade gjort Ugagn, saa gav han den et Nap, hvorpaa Beslebrunen tog til Vens ned ad Grottebakken; men var den først kommen saalangt, gik den noksaa pent og stille ud til mine Forældre, hvor den undertiden forblev, indtil W. sendte Bud efter den."

"Hans Interesser for Naturlivet i dets forskjellige Skikkelser asprægede sig ogsaa i vort huslige Udſtyr. Vore to Ratter nævner jeg kun, fordi han har ſtre-

vet et Eventyr om dem; i sit Bærelse havde han altid Karudser og Firben i et Glas; en Tid havde han Hund, Rat og Ræv sammen i et Bur — de forligedes nok saa godt — Duer havde vi ogsaa, og var jeg borte, hændte det nok, at Dueburet blev flyttet ind i Stuen til ham. Orme havde han ogsaa i sit Bærelse i tidligere Dage; men da vi bleve gifte, bleve de opſagte. I Grotten under Huset havde han udſtoppede Fugle og Mineralier; midt paa Gulvet stod der et Stenbord med en Globus paa, foran hvilken en udſtoppet Figur, foreſtillende en Astronoma; ofte brændte der en liden Lampe foran Globussen. Foran Grottens Nabning, lige ved den bratte Bakke (senere betydelig ſænket) stod der en Tavle med et Vers „Raft af under Bakken“. Der kom nemlig en Dag en Mand kjørende med et svært Vedlæs; Wergeland ſagde, han skulde faſte af Læsjet, og da han ikke vilde, var W. i et Nu nede og gjorde det selv. Senere blev da Udvarſelen ſat op."

"Wergelands Levemaade var i det Hele taget ſimpel og tarvelig, og med Henſyn til ſin Klædning kunde han jo nok være ſirligere. Sorte Klæder kunde han ikke fordrage, han ſyntes, han ſaa ud ſom en Skolemester. Hans Hovedbedækning ſatte mig undertiden i Forlegenhed: En Dag, jeg var i Beſøg i Eidsvold, fik jeg Brev fra en Veninde; „Jeg ſaa Henriſt igaar“ ſkrev hun, „han ſaa ſtraalende ud, ligetil Huen, ſom var lyſegrøn.“ — Da jeg kom hjem, erfarede jeg til min Forſkrækkelse, at han havde ſtaaet Pullen ud af en trekantet Hat og betrukket den med grønt Floiel!

"Hvor varmt Wergeland hele ſit Liv igjennem tog ſig af Menigmands Kaar, er jo almindelig bekendt. Hvor han ikke kunde hjælpe en Trængende af ſine egne Midler, gik han til ſine Venner og bad

om Klædningsstykker d. a. desl., og ofte kom der hele Sække fulde af gammelt Loi til Grotten. Da Efterretningen om Karl Johans Død var kommen, var der flere Bogtrykkere oppe og bad ham skrive Noget i den Anledning; men hvad Grunden var eller ikke, saa nægtede han det. Samme Dag, da vi spadserede ind til Byen, mødte vi en fattig Pige, der bad om Hjælp for at faa sin Moder begravet; vi fulgte hende hjem, og da vi havde overbevist os om, at der virkelig tiltrængtes Hjælp, sagde han: Nu vil jeg skrive og yde den første Stjært i hans Navn, som har hjulpet saa mange. Hvor mange Bønstrifter skrev han ikke, hvor utrættelig gif han ikke fra Hus til Hus, fra Mand til Mand. Han nærede ogsaa den fuldeste Forvisning om, at Almuen gjengjældte den Kjærlighed, han viste den. „Jeg skulde gjerne“, sagde han engang, „lægge mit Uhr paa Waterlands Bro, og stod der saasandt skrevet ved Siden, at det var mit, var der Ingen, som vilde røre det.“

Paa Grotten, fortæller H. Lassen, i Stillingsmagazinet No. 20 for iaar, tilbragte Digteren sine lykkeligste og for Literaturen mest frugtbringende Aar; det var ikke stort mere end fire Aar; men disse fire Aar var de rigeste i hans Liv. Her skrev han Norges Konstitutions Historie, Evalen, Jøden, Jødinden, den engelske Løds, Menneket — ikke at tale om en Mængde af sine sjønneste Smaadigte, saa hvis der er et Hus i Hovedstaden, som vækker rige Minder fra vor Literatur, saa er det dette.

Wergelands Helbred havde altid været fortrinlig, men Foraaret 1844 paadrog han sig den Sygdom, som efter noget over et Aars Forløb lagde ham i Graven. Han skriver herom i et Brev af 30te November 1844 flg.: „Min Sygdom fik jeg ved den Uforsigtighed paa Artiv-

kontoret, at jeg glemte, at jeg havde forbudt at lægge mere i Onnen — den sidste Dag i April eller 1ste i Mai — kom svædig derpaa, kastede Frakken af og sad saaledes i en tynd Shirtingskjorte i det kolde af 3 Mens Mure omkring Fæstningsværrelse, indtil jeg blev betagen af en saadan Gysen langs Ryggen, at den jog mig hjem. Jeg blev da behandlet for en Strubebetændelse — thi det slog sig til en desperat Hoste — indtil 17de Mai. Den Dags Procession maatte jeg se; fik ogsaa Lov til vel indpakket at kjøre ned i Overlærer Møllers nye Gaard. Jeg var nu ved Kjørtelen ganske udpustet, saa jeg ikke følte noget til den Trangbrystethed, der ellers ledjagede hver liden Anstrengelse; og da jeg nu befinder mig nedensfor den særdeles steile og lange Trap i Huset, glemte jeg, at jeg er syg, og at jeg er indpakket i baade Kappe, Mackintosh etc. etc. og gjør, som jeg pleiede, for at saa hurtig Ende paa den afførlige Trap, : jeg tog den i en to tre Sprang. Kommen ind til Møller maa jeg da op i en Sofa, og Klæderne rives af mig, til jeg fik Veir igjen. Jeg saa da Processionen, sig hostende og slubrende i et Væk i noget Drifte — den fremkaldte mine Taarer. Jeg følte, jeg havde faaet en Kræft; og næste Dag deklareredes Lungebetændelsen, hvis Følger jeg da endnu lider af. Mene min Konstitutions Ressourcer holdt mig oppe; men det gjælder, hvor længe dette kan vare. Kan der holdes Liv i mig, indtil Forhærdelsen (i Lungen) har givet efter, saa vil jeg i Neapels Klimat søge ganske at gjenvinde min Helse.“ — Med Hentydning til, at Grotten var solgt, skriver han 31te Januar 1845: — — „Døden kan tage mig død ud af Huset; men den skal ikke sætte mig levende paa den nøgne Bakke den 14de April. Den Dag flytter jeg ind i min Husmandshytte. — — Jeg

maa bo for mig selv for mine Greiers Skyld, og dør jeg, skal min Enke bo for en Snees Daler om Aaret, og det bekvemt. — — — Jeg vil leve a mon aise, 2: mellem Heste, Grise og Saubukke samt Fjærtrae. Derfra ga ira*) Det er mit Valgsprog som Poet og Menneske. — — Er jeg fornøiet, skal Bygmesteren sandelig Juleaften faa min Solopokal med 1 Dukat i for hvert Værelse. — — Stedet, jeg har tænkt mig, er tæt ved Pilestrædeveien, parallel med Scheels Sted, godt i Ly, varmt som en Potte (?), for en Svagling — siger Lægen jeg bliver. — 4de Februar 1845 skriver han til sin Fader: „J dette Dieblit forlod Statsminister Due mig, efter et langt Besøg, hvorunder han overrakte mig fra Enkedronningen „for Kongens Mindefrans“ (en Samling Mindedigte over Karl Johan) og navnlig for „Kongen lider“, som Due havde oversat, en Brystnaal, bestaaende af smaa Diamanter i Arabesker om en Vin-Topas. — — Item Budskab fra Kongen selv, at han vilde sende mig en Guldmedalje, men der var endnu noget Arbeide dermed. Item fra ham selv et af Karl Johans Lommeorakler, brugt af ham i hans Sygdom. Det er af Traadfattundug med C. J. i et Hjørne. Dør jeg, vil jeg have det i Haanden. Men jeg tror, jeg faar mit Livsstraad spundet, alt som noget besjæftiger min Sjæl. Det er nu denne Byggeplan, der skal udføres, om jeg bliver frisk, fordi den er den bedst beregnede af Verden. Men jeg har en Bon — en Herodias-Bon, — — i det store Kjøkken skal et langt massivt Bord med Bænke have Plads, hvor jeg og min Husfrenya hoer Hoitidsaften vilde spise med Pigen og Gutten, og hvor vi ellers ofte om Sommeren, naar Birkelov sættes i Kro-

*) Ontrent: Lad gaa! eller fremad!

gene etc., og om Høsten i den første Potetestid ville holde vor Dist. Men for Enden skal to Kubbestole staa, en stor med Love (der skjæres her) paa Rygfanten, og nu er min Anmodning, at Jakob maa faa tage Livet af en af de sværeste Bjærker paa Prestegaarden netop nu, før Sevjen skyder op, og deraf gjøre først en god Kubbestol af det tykkeste — jo færere formet og massivere, jo bedre! — — Lad mig saa faa se dig engang sidde i Kubbestolen over en Ret Torst. Foran staaer en Linkande, hvori jeg vil sætte en Solvspecie med Karl Johans Portræt forghldt, ligesom hos Bønderne. Det hjerligste Levvel!”

Om Bygningen af det omtalte nye Hus i Pilestrædet skriver han 12te Marts 1845: Da Optømringen skulde begynde idag, holdt jeg Kl. 7 idag Folketale til de 6 Tømmermænd. Den begyndte: Hør nu Gutter! tror I, der er nogen Kjest i Norges Land, som ønsker Livet af mig? — „Ne—i“ Allemand. Nu saa bygger mig en varm (Hjerte?) Lovver I mig det? „Ja—a!“ Allemand, „Gaar saa ud og faar Kaffe“. „Hear him!“ (Udtrykt ved Puffen i hinandens Sider). Slutningen vandt almindeligt Bifald.”

Den 15de April skulde han flyttes til Hospitalet for at blive der, til hans nye Hus „Hjerterum“ var fuldstændig indredet. „Aldrig“, skriver hans Hustru, „har jeg gaaet en tungere Gang. Da vi kom til Huset, lod han Portørerne standse udenfor; han vilde se mit Hjem — saaledes kaldte han det allerede — og gif nok saa rask ind ad Porten. Jeg havde flyttet hans Seng, Fuglebur, Blomster osv., og gjort alt for, at han skulde modtage et godt Indtryk; thi jeg anede, at han vilde derind. Men han vilde heller ikke længer; „her vil jeg dø“, sagde han. Dog blev han her for det

første kun to tre Dage, da Rægen paa det bestemteste modsatte sig, at han blev liggende i det ufærdige Hus. Han maatte altsaa til Hospitalet, og de ti Dage, han var der, var sikkert de triste under hans hele Sygdom. Hvor glad han blev den Dag, jeg meldte ham, at der nu var saavidt færdigt, at han kunde flytte hjem! Han syntes atter i nogle Dage, at blive bedre, og begyndte paany at arbejde".

Den 17de Mai 1845 skrev han til sin Fader følgende: „Jeg befinder mig i nogen Tid, og især idag, saa slet, at jeg ganske vist tror, at der ikke kan være langt tilbage. — Hvad der sker, min Fære, omme Fader, saa tænk paa, hvorledes Mennesker endnu stærkere end jeg, f. Ex. Hubert'erne, have maattet afsted i den bedste Alder. Mine Begreber om Guds Storhed og egen Videnhed opfylder mig med en stærk Trost.“

Under sin langvarige Sygdom modtog han talrige Beviser paa Anerkjendelse og Deltagelse. Sikkerlig er det saa, som har glædet ham mere end det, han i et Brev nogle Dage før sin Død modtog af den danske Digter N. M. Goldsmidt, der bl. a. skriver: „Lad mig hilse Dem som den største af Nordens nulevende Digtere, som den Digter, der i sine Vers har fremkaldt for mig Billedet af en nordisk Granitklippe, hvorfra udspringer Sydens Palmer og Dranger“. — Medens det ene vakkre Digt efter det andet flød fra hans Pen, gif det stadig fremad med Sygdommen. Om trent Kl. 1 Natten til den 12te Juli 1845 vaagnede han og sagde: „Nu drømte jeg saa sødt; jeg drømte, at jeg laa ved min Moders Arm“. Dette var hans sidste Ord, og nogle Minutter derefter indslumrede han for ikke at vaagne mere i dette Liv. Hans Lig blev jordet paa vor Frelser's Gravlund i Kristiania den 17de Juli, ledsaget af et ualmindeligt talrigt Følge.

Taknemmelige Jøder udenfor Norges Grændser har reist en vakker Mindestøtte over hans Grav.

Om hans Digtning udtaler Jonas Lie sig bl. a. saaledes: Bergeland var en vældig, i Sang og Syner opbrydende Naturkraft; den var vilb som Fossens, men Himlens ideale Regnbuefarver sees altid i Støvregnen. I hans Digterland eie vi saavel Rjukan og Carpens Fossestus som den blaa yndige Mjøse og den yndige, solblinkende Fjeldbl med Fjorden under sig og Snebræens Skavl over. Hans Digtning er i sin vildtvodte Høihed et aandeligt Naturspil af vort Land fra Skagastølstinden og „hoie gavlte Roms-hornet“ til det underdeiligste og fineste Bløde, det eier, — og i det Sidste var han stærkest. I det episke Digt „Den engelske Løds“ affpeiler han os „det underdeilige Hardanger“, og i sin Dalvise, nu en af vore Folkesange, vandrer han gjennem Norges herlige Natur og slutter med det bekjendte Vers, der udfylder en saa uendelig Fædrelandsfjærlighed:

„Hift slanken Silje, Hæg og Pil o. s. v.“

Han var Norges unge, yrende Vaar, ubændig, vældig, stormfuld og solblinkende, uventet deilig som denne. Aldrig har heller det norske Sprog bøiet sig for Noget saa musikalisk, saa, om man vil, med Tankens egen Kraft selvtilblevet fuldendt som der, hvor han er heldig, og det er han i Meget. Digtningen minder da om en frugtbebygget Gren, velsignet ved sin egen Lyngde og Skjøn ved den, eller om en Volgegange af Rhytmer under Stemningens forskjellige Veir og Højsfjær. Jeg skal i saa Henseende henvise til en Række Digte f. Ex. „Smukke Stjer“, „Den Elskedes Overfart“, „Den første Omfavnelse“, „Fjærlighed og Rød“, „Den Elskedes Slummer“, „Til min

„Ghldenlaf“, „Hungerenoden“, „Til en Gran“ og mange flere. En saadan Sprogmusik, hvori den originale stemningsfulde Tanke sufer med harmoniske Vingeflag, er ialfald ikke overgaaet af nogen Digter i Norden. Jeg skal i denne Forbindelse anføre et Par Vers af hans skønne Digt „Sandhedens Arne“; man skal erkjende, hvor fuldendt Formen er her:

„Fremad med Vifiret lettet,
Sandhedsord!
Thi den største Magt paa Jord
Eder er af Gud forjættet,
at I kunne
ikke dø, I Sandhedsmunde!
Derfor modige, I Dværge!
Sandheds Sag
fejrer kun i Nederlag.
Stormer Lagnens Drønenbjerger!
Hen I veire
dem og Jordoms Laageleire.“

I hans forresten i mangt uklare Digt „Farvel til Alfred“ har hans Fortvielses Stemning over, at alt det, som han har havt kjært paa Jorden, efterhaanden er blevet mærket med det Død „Farvel“, skabt Linjer af et Skjønhedsfald som

„Jeg sidder paa den brustne Bul
og ler og ser, hvor Stjernen styr,
hvor Volgen ruller Kul i Kul,
og paa de lette Stjer —“

og i et Ungdomsdigt, hvori han sammen-

ligner sit Liv med Solbagen nordpaa,
hvor Solen ikke gaar ned:

„ . . . mit Liv var Vintersolen
under Polen,
Morgnens gyldne, Aftnens røde
Straaler blidt hinanden møde
med et Kys: den lange Dag
var et gyldent Vingeflag.“

Naar man læser slige musikalske Stanzes høit, føler man somoftest, at Digtets egentlige Form er Fremsigelsens, og at en Komponist let vil komme tilfort, naar han skal sætte dem over i Toner. — Wergelands Dre for det norske Sprogs Musik lader ham stadig skabe nye originale Versformer, men lader ham ogsaa — forstyrrende for Hovedtanken — ofte midt i et Digt sammen med en ny Tankerække falde over i en ny rytmisk Formation. En større Resignation vilde her frelst mange af hans Genies herligste Udtalelser for Kunstens Land. Man har dog den Trost, at det, der er „lykkets“ for hans produktive Pen, er saa meget, at flere Digtere deraf kunde erhverve sig tykke Laurbærkrandsje. *)

Som Kilder er til dette Omrids er især benyttet: Henrik Wergeland og hans Samtid af H. Lassen, Den norske Poesies Historie af L. Dietrichson, samt Chr. Wonsens Biografi af W. i „Portræter af mærkelige Nordmænd“ 16de Hefte.
r. t. —

*) For yngre Læsere bemærkes, at „Laurbærkrandsjen“ er et Billede paa den verdslige Ære og Berømmelse, som hdes Digtere.

Gaader og Opgaver.

No. 183. Det Første kjender Kvæget godt,
Det Andet rummer Tort og Vaadt;
Det Hele er en Frugt, som man
Dog lige strax ei spise kan.

No. 184. A sailor launched a ship of force,
 A cargo put therein, of course;
 No goods had he, he wished to sell;
 Each wind did serve his turn as well;
 To neither port nor harbor bound,
 His greatest wish to run aground.

Oplosning paa Gaaderne i No. 18.

No. 181. Intet.

No. 182. A. 23, B. 37 Gjæs; thi dersom B. havde 3 Gange saamange Gjæs som A., saa havde han 3 Fjerdedele af $60=45$ Gjæs; men nu manglede han 8 paa at have 45, altsaa havde han 37 Gjæs.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

(Anm. Flere af disse Smaaftykker har maattet staa over en Tid af Mangel paa Plads.)

Norges og Sveriges Kronprins, Gustaf, er den 20de September sidstleden bleven formælet med Prinsesse Victoria af Baden. De Nyformæledes høitidelige Indtog i Stockholm skulde ifølge Programmet foregaa den 1ste Oktober. I „Morgenbladet“ er efter det svenske Blad Gripen indtaget følgende Beskrivelse af Kronprindsens blivende Velighed paa Slottet Lullgarn: Den bestaar af 9 Værelser, der før udgjorde Pragtleiligheden, og er beliggende en Trappe op. Det første Værelse er en stor Spisesal med 7 Balkonvinduer, forsynet med Malerier, deriblandt Slagene ved Bornhöved og Fredrikstad; blandt derværende Buserer en af Kong Maximilian af Baiern, og en af Oskar I som Kronprins. Det andet Værelse er Billardværelse; indensfor dette er et med Balkon forsynet Værelse, henvænt blåsalongen, med Portræter af Enkedronning Josefines Børn; Bæggene er prydede med Bæggemalerier, forestillende Sirener, Svaner m. m. Gjennem et Værelse, kaldet „Divanen“, hvor der findes Portræter af Enkedronning Josefines Søskende samt en Buste af Dronning Ca-

roline af Baiern, træder man ind i et Værelse, henvænt rødsalongen, i Rødt og Hvidt med græsgøn Tagfrise med hvide Figurer. Dette Værelse er mærkværdigt derved, at det paastaaes at være bibeholdt usforandret, saaledes som det befandt sig i Hertug Fredrik Adolfs Dage. Derefter følger Sovoværelset i Guldb og Hvidt med Alfove, beklædt med grøn Silke. Videre, Toiletværelset i Blaalt samt Kabinettet, forhen Enkedronning Josefines Skrivekabinet. Her findes Portræter af vor nuværende Konge og hans Søskende som Børn. Alle disse Værelser have sine Vinduer ud mod Haven; Spisesalen og Kabinettet have ogsaa Vinduer paa Gavlerne. Indenfor Sovoværelset ligger Kronprindsens Arbejdsværelse, og indensfor dette forhen Oskar I.'s Arbejdsværelse i Blaalt og Guldb med blå Frise og hvide Figurer. Gjennem Kammertjenværelset kommer man derefter ud i Vestibulen (∴ Forstuen eller Indgangen).

Fra Melbourne er der indtruffet Efterretning til engelske Blade om, at den af os tidligere omtalte driftige Eventyrer Walker — som i Glasgow havde

fragtet Damperen „Ferret“, der paa Veien til Melbourne fem Gange blev ommalet og forsynet med falske Papirer, ved Hjælp af hvilke man underveis kjøbte og folgte en Raffeladning og forøvede en hel Række andre Bedragerier — af Edsvorneretten er bleven dømt til 7 Mars Tugthusarbeide. Samme Straf har den ene af hans Medhjælpere faaet; Skibets Kaptein er som Medvider i Komplottet bleven idømt den halve Straf, $3\frac{1}{2}$ Mars Tugthusarbeide. I selve det beslaglagte Skib havde man bl. a. opdaget Nøgelen til en Chifferskrift, som af Walker blev benyttet til Korrespondence med hans Medstybdige i England. Walkers foregivne Hustru synes at være frifunden.

Lad Smaafuglene være i Fred. Byraadet i Harrisburg, Penn., har opfordret Statens Legislatur til at ophæve Lovbestyttelsen for de indførte engelske Spurve, „da de bare er til idel Plage og Skade, især for Farmerne“, heder det.

Her ser man atter et Exempel paa, hvad Uvidenhed kan gjøre; det kommer her til sin fulde Ret det gamle Ordsprog: „Spare paa Skillingen og lade Daleren gaa.“ Farmeren ser de stakkels saa Korn, som Spurvene stjæler fra hans Kornagre og fra Dyrene, naar de fodres ude under aaben Himmel, men desværre ser han ikke, ja vil kanske ikke engang tro paa, naar man fortæller ham, at Spurvene hører til hans bedste Venner. Millio-

ner af Landmandens Insekt-Fiender er den Melk, hoormed Spurve-Unger opammes, og Spurvene har indtil tre Guld om Sommeren, det vil sige indtil 15 Unger paa den Tid. Det skal mindst et Par Snes Insekt-Unger til for at nætte en saadan altid gabende Mund paa en eneste Dag, og hvad bliver det saa ikke fra Vaar til Høst, Alt hvad der gaar gennem denne Udelægges-Kanal. Farmer, er Du klog, da er Du en Ven af Smaafuglene; lad disse rumstere, som de vil, og Du staar Dig paa det.

Vautasten til Grindring om Gyda. Følge en Indsendelse til Bladet „Fædrelandet“ i Kristiania blev i Begyndelsen af Juli sidstleden en Vautasten til Grindring om Dronning Gyda reist paa Gaarden Rvidin i Hurums Annex til Bang i Valders. Denne Sten „er ment paa at skulle være til Minde om Gyda, ikke som en historisk Personlighed, men som den, i hvem den for Norges Storhed og Lykke saa overmaade vigtige Tanke om Landets Enhed er legemliggjort. Fra den Side betragtet har Stenen sin Berettigelse, selv om hun aldrig havde eksisteret.“ (Anm. Sagnet fortæller, at Harald Haarfagre friede til Gyda, men at hun svarede, at hun ikke vilde have nogen Smaafonge, men hvis han fik samlet hele Norge under sit Scepter, saa stulde han saa faa Ja).

Rettelse: I No. 18 Side 554, 2den Spalte sidste Pasus staar: Det er ikke værd at lægge Mærke til o. s. v. Ordet ikke udstriges.

Der er et meget stort Antal Abonnenter, som endnu staar tilbage med Betaling. Man bedes derfor venligt ikke at nøle længere, men strax indgive Restancen.

**Adresse: N. Thronstjen,
Box 1014 Decorah, Iowa.**

Indhold: Familien Hellsbringen.—Garfields Deltagelse i Krigen til Dørvæts Undertrykkelse.—Henrik Arnold Bergeland.—Gaader og Dpgaver.—Dpløsninger.—Blandinger—Nyt og Gammelt.

E. MATHER
JUSTICE OF THE PEACE,
NOTARY PUBLIC and COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Raffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardskredsfaber og Verktsøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Colonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.

Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den anerkjendt dygtige Retoucher, Miss Emilie Christopher. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

Norfolk Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen,
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af

Anders N. Rjome.

☞ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

PETER G J E M S,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,

tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II), og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“ „Jacob Flint's Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skoofjernen“ (Missionsar Hjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omflaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Missionsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00.

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Rejsefildring „Nordvest-Pasagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt Læsestof, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oктаafider, Titellblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: A. Throndsen,

Dr. 1014, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: A. Throndsen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„To ældgamle Sange fornede“,

nemlig **Solvtalvisen** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: A. Throndsen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

RUDOLPH & SON, Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Lægemidler tilberedes samvittighedsfuldt efter Lægers Recepter.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
i Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre=Læge.
Decorah = = Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Stovstjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Uar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilkensomhelst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: R. Thronstjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Li-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklister have paa Lager. Begravelser besørget.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam-
men portofrit for 35 Cents.
Adresse R. Thronstjen, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA**

Vem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Aargangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Aarg. 1880); hvilket til- sammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afvej- lende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **R. Thronsen,**
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres med kort Barseel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Insription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hr. Harvey Miller og Julius Rosenheimer. _____ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Grapstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg- ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmest Feragts-Office.

P. E. Haugen.